

BAJAI HONPOLGÁR

Várostörténeti és Környezetvédő lap

1999. január

X. évfolyam 1. (99.) szám

Ára: 50 Ft

Egy bajai részvény a múltból (Milhunov Dániel gyűjteményéből)

A kórusmozgalom legújabb sikere Baján

Újabb mérföldkövhöz érkezett a bajai Liszt Ferenc Énekkar. Az 1861 óta fennálló együttes több "feltámadást" megért már megalakulása óta. 1993 októberében, amikor gyűlönyűről, eredményes 35 évet zártak le, a tagság 50 %-ban megújulva megszakítás nélkül folytatta a munkát.

Az új karnagy, Makkai Gézáné Katalin rendfőnöki munkálkodik azon, hogy Baja város zenei élete ne nélkülözze ezt a színteret. A rendkívül lelkes amatőr csa-

pat életkora 17 és 70 év közötti van, mégis erős baráti szálak kötik össze a dalostársakat, akik a jó hangulatú próbákon kívül gyakran találkoznak vidám összejöveteleken is.

Első nagy vállalkozásuk Mozart C-dúr Miséjének előadása volt, amit 1994-ben Baján mutattak be először, majd Erdélyben (Székelyudvarhely) és Németországban (Waiblingen) is nagy sikerrel adták elő.

A sikeren felbuzdulva a következő évben

Mozart Koronázási Miséjét tanulta meg a kórus, melynek szóló tételét is néhány tehetséges kórustag énekelte. Ezt a művet a bajai bemutató után három magyarországi előadás követte, majd a szomszédos Jugoszláviában, Szabadkán is nagy sikerrel mutatták be.

Az előző évadot azzal töltötte az énekkar, hogy a kórusmuzsika szinte minden stíluskorzák felől repertoárt dolgozzon ki, amelyel országos rangú zsűri előtt bemutatkozhat. Kemény munkára vállalkoztak, hiszen igazi amatőr együttes lévén a szólamvezetőkön kívül kevesen rendelkeznek zenei képzettséggel. A közös éneklés

öröme, a karnagy türelme, rendíthetetlen hite azonban legyőzte a lelkes dalosok kotalvasási problémáit.

Igényes műsor állt össze, amelyet ez év tavaszán a XVII. Pécsi Kamarakórus Fesztiválon, majd júniusban a németországi Mühlackerben egy nemzetközi kórusfesztiválon is hallhatott a közönség. Ez utóbbinak a helyi sajtóban kiváló kritikája volt. Végül december 5-én nagy izgalommal állt fel a Liszt Ferenc énekkar a zsűri és a bajai közönség előtt számot adni az újjáalakulásuk óta eltelt öt év kitaró munkájáról.

A könnyed reneszánsz madrigálokat, a méltóságot és áhitatot sugárzó egyházi műveket stílusosan előadott magyar népdalfeldolgozások követték - Bartók, Kodály és Bárdos művek.

Műsoruk főnyerője Kodály Zoltánnak Balassi Bálint versére írott "Szép könyörgés" című kórusműve volt. A közönség szinte egyfűt lélegzett az énekesekkel és lelkes tapsával nagyban hozzájárult az est főró hangulatához.

A műsor végén meghatottan hallgattuk Lukin László karnagy úrnak - Baja város díszpolgárának - emlékező szavait, melyekkel felidézte az egykori bajai Liszt Ferenc Körök városunk színvonalas zenei életében játszott jelentős szerepét.

Igazott várakozás ült ki az arcokra, amikor a zsűri elnöke vette át a szót. Magyarországon a Körök Országos Tanácsa "Éneklő Magyarország" minősítési rendszerében bronz, ezüst és arany fokozat után fesztiválkórus és hangversenykórus minősítés adományozható az együtteseknek. Hangos ováció tört ki, amikor Zámbo István Liszt-díjas karnagy (a szolnoki Kodály-kórus vezetője) bejelentette, hogy a bajai Liszt Ferenc Énekkar Egyesület vegyeskar kategóriában FESZTIVÁLKÓRUS minősítést ért el.

Az együttes és közönsége mámorosan ünnepelte a kitaró munka gyümölcsét, a rangos elismerést.

A Liszt Ferenc Énekkar december 18-án újra közönség elé áll hagyományos karácsonyi koncertjén a belvárosi templomban, majd több éves hagyományát követve (melynek keretében a környéki falvak meghívásának tesz eleget) december 20-án a síkkövi r. k. templomban lép fel.

Januártól Makksai Géziné karnagy új kihívás elé állítja kórusát. Baja város kamarazenekarával készülnek közös produkcióra, és nyitott szívvel várják új kórusgagok jelentkezését.

Kivonat

Baja Város Képviselő-testülete 1998. szeptember 10-én megtartott zárt ülésének jegyzőkönyvéből.

Baja Város Képviselő-testülete hatáskörében eljárva
Díszpolgár kitüntető címet adományoz

1. Udvardi Erzsébet festőművész

Baja Városért kitüntető címet adományoz

1. Bayer Jakob Waiblingen polgára
2. Étienne Tumó Argentan polgára
3. Dr. Rapcsányi László a Magyar Rádió munkatársa

Baja Város Közszolgáltatáért kitüntető díjat adományoz

1. Cserháti János képviselő

Baja Város Oktatásáért kitüntető díjat adományoz

1. Bálint László ny. középiskolai igazgató
2. Tripolszky Pálné általános iskolai tanító

Baja Város Kultúrájáért kitüntető díjat adományoz

1. Schmidt Antal biológus
2. Dr. Solymos Ede ny. múzeumigazgató

Baja Város Egészségügyéért kitüntető díjat adományoz

1. Dr. Deutsch Ottó osztályvezető főorvos
2. Dr. Vajtai István osztályvezető főorvos

Baja Város Sportjáért kitüntető díjat adományoz

1. Ágfalvi György szakmai igazgató
2. Polenszky Géza kajak-kenu edző, szakosztály igazgató

Baja Város Fejlesztéséért kitüntető díjat adományoz

1. Kalocs Béla ornitológus
2. Szekeres Mária városüzemeltetési tüzeltárgyvezető részére

Felhívja a polgármester, hogy a kitüntető címek és díjak decemberi ünnepi ülésen történő átadásához szükséges intézkedéseket tegye meg.

Határidő: 1998. december 17.

Felélő: Széll Péter polgármester

*Széll Péter
polgármester*

*dr. Völgyesi László
jegyző*

Udvardi Erzsébet festőművész Baja díszpolgára

Városunk képviselő-testülete a megtisztelő elismerést jelentő "Baja Város Díszpolgára" kitüntetést adományozta Udvardi Erzsébetnek. Az érdemeiről adott legnagyobb helyi kitüntetést ünneplés keretében közölt, 1998. december 19-én tartott testületi ülésen vehette át. Ebből az alkalomból beszélgettem a kitüntetett művészzel, akit fiatalokora óta ismerek, s ebből adódik, hogy egymással tegező viszonyban vagyunk.

Bemutatójáról röviden annyit, hogy a kortárs magyar festészet egyik elismert képviselője Baján született 1929 karácsonyán. Édesapja, Udvardi László matematika-fizika szakos tanár volt, bajai születésű, a helyi Polgári Főiskola igazgatója. Édesanyja, Kovács Emma tanítónő. Lujza nővére a pedagógus pályát választotta, István bátyjából gondnokművész lett.

Baján járt elemi iskolába, és a Miaszsonyunkról nevezett kalocsai Szegény Iskola növendéke volt. 1948-1952 között a budapesti Képzőművészeti Főiskolán Bernáth Auréli volt a mestere. A főiskola elvégzése után - család tradíciókhoz híven - tanítani kezdett a budapesti Vendel utcai Leöwey Klára Tanítóné-képzőben művészettörténetet és rajzot. Megvált a pedagógus pályától, idejét, munkáját teljesen a képzőművészetnek áldozta. Badacsonymájában aokt 1958 óta, főleg helyi motívumokból építi gyakran szimbolikus témájú képeit, ott alakítja ki a maga panteisztikus festői világát. Táblaképein, akvarelljein, kollázs technikájú alkotásain a természet világát, színeit és drámáit örökíti meg. Anyagában döntő szerepe van az arany- és ezüstfóliák alkalmazásának. Gyakorta él a mitológiai szimbolikájával. Nagyméretű fura festett olbátrképeinek ihletői az Ó-és Újszövetség alakjai, eseményei. Különös szépségű illusztrációsorozatot készített a Teremtés Könyvéhez és Arany János balladáihoz. Művei megtalálhatók hazai és külföldi köz- és magángyűjteményekben és egyházi intézményekben. Először 1965-ben Budapesten az Ernst Múzeumban, majd Veszprémben, 1970-ben Bécében és Tihanyban jelentkezett nagyszabású egyéni kiállításival. Azóta itthon és külföldön számos önálló tárlata volt. Művei szerepeltek többek között párizsi, pekingi, varói,

kölni, oslói, frankfurti, berlini kiállításokon, a Velencei Biennálén, a Szófiai Triennálén, idehaza pl. a Csók István Galériában, a Magyar Nemzeti Galériában, a Tihanyi Múzeumban, a keszthelyi Karmelita

lakott az alvéneg, mi meg a Szent László utcában a felvégen, így gyakran jártnak a Városháza előtt), a Pandúr-sziget mögött lenyugvó nap, mint arany tüköröződő a Városháza emeleti ablakaiban, csodálatos

Udvardi Erzsébet (fotó: Bakos Zoltán)

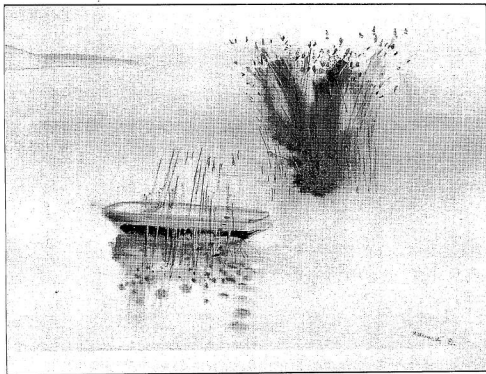
Templom Kápolnájában, a Balatoni Múzeumban, a balatonfüredi Balaton Galériában, a Szentimrei Plébánia Templomban, Badacsonytomajban és 1966. évi első bemutatkozás után többször Baján is. Munkásságát a legkiválóbb elismerésekkel, díjakkal illették. Derkovits-ösztöndíj, SZOT-díj, Egy-díj, Munkácsy-díj, Erdemes Művész, Kiváló Művész, a német Fortúnatus Lovagrend művészeti nagydíja, Magyar Művészetért.

Milyen érzés szülővárosodban egy ilyen szép és jelentős kitüntetést kapni?

Lehet, hogy furcsán hangzik, de az öröm mellett egy kis szorongás is eltámaszt. Én itthon, Baján, ha leszállók a vonatról, vagy ha kiszállók a Szentháromság téren az autótól, azonnal kis iskolásnak érzem magam, fogom a szüleim és testvéreim kezét, várom feltűnni az iskolánövendéket, és a ciszter tanár urakat, az osztálytársaimat... És ebben a lelkiállapotban jön ez a magas kitüntetés. Átlépe a Városháza kapuját, amelyet mint kislány, olyan nagy rászórákossággal néztem mindig. Ha alkotmányban vagy estefelé átnémtük szüleimmel a téren (a nagynéném a Kigyó utcában

várakoztat volt. Még talán iskolás se lehettem, még semmit sem tudtam a világról, de felszejl érzéseimben ez az épület valami nagyon szépet, rendezettséget, a hazát jelentette. Akkor még béke volt a világban, a szívekben; és a mai fejccmel már meg tudom fogalmazni, hogy ez a vidéki, dunaparti kis város Európa volt, úgy mint Bécs vagy Köln, kisebb, egyszerűbb, szerényebb; de ugyanaz az erkölcsiség, szellemiség hatotta át. Az édesapám, Udvardi László, aki a Polgári Főiskola igazgatója volt, miután megtudta például, hogy közpiskolai tanárok részére angol nyelvű nyári tanfolyamot rendeznek, Londonban jelentkezett, ellátta magát térképekkel, és egy nyáron két hónap alatt megtanult angolul. Természetes volt elutazni és hazajönni, Európában éltünk. Visszatérve a kérdésre, tehát belépni ebbe a csodálatos épületbe nem tudok meghatottság nélkül. És eszembe jutnak mindazok, rokonok és ismerősök, akik itt éltek, munkálkodtak ebben az épületben; ma már a Rókus temető őrzi nevüket a fejfikon. Tehát nekem a gyerek- és ifjúkor Bajja, a legfontosabb évek, Rudnay szabadiskola, ahol az első ecsetvonásokra tettem.

Egész életemre meghatározó indítást, az

Vízpart (akvarell)

igazi értékek tisztelete, egyszerűség és szerepesség szüleinél életvitelében, a nagyobb kabát átörökléséért a kisebbre, és ez erkölcsi magatartás volt, és kenyeret nem lehet kidobni, mert a szárazból személyemorzsa lesz. És a vasárnap az ünnepek, az Isten napja, szentmisére mentünk. Micsoda tartószlopok ezek egy családból, rajta keresztül egy nemzet életében. Ezek a gondolatok most mind felidőztek bennem, kicsit visszazéve a kőtűntetés kapcsán. És itt jön a szorongás; vajon mennyit sikerült mindezekből az értékekből megvalósítani, és ha valamit sikerült, - és én most ezért kitüntetésként kapok, - ez mind a Szüleimnek és az ő szüleinek köszönhető, az őseimnek, akik vízimalomban örökölték, akik rézművesek voltak, akik itt éltek a vizek partján. Mennyi vízparti emlék, hajnalok és alkonyok párisi járták át az életüket, amelyeket az öröklés csodálatos, titokzatos pályáin küldtek tovább nekem, egy későbbi festő utódnak.

Innen a szorongás, vajon jól tudtam-e sáfárkodni mindazzal az értékkel, amit kaptam? Erre nem lehet felelni, csak alázato-

san fejet hajtani, és köszönetet mondani.

Festői pályádon mit jelentett a Rudnay iskola hatása?

Itt is azzal kezdeném, hogy elsősorban nyújtott egy erkölcsi alapot. Hogy mit értek ezen? Először itt kerültem szembe azzal a gondolattal, hogy a festészet nagy szorgalmat és kitartást igénylő munka. Először is tessék a rajzlapot rendesen kifesteni, a munkaeszközöket tisztán tartani, és végigrajzolni egy órát. Aztán szünet, utána újra folytatni, nem csak akkor rajzolni, amikor kedvem van. Tehát a festészet szakmai része a szorgalmas munka. Ezt láttam, ezt hallottam Rudnay mestertől, Mikli Ferencetől, ezt láttam ott dolgozó kollégáimtól, Weintrager Aditól, Szarcsik Jánostól. Nagyszerű társaság tanult akkor ott, a Vojnics-körös kertjében. Aztán jött a főiskola, a kiváló mester, Bernáth Aurél osztályára kerültem. Szigorú volt, ő is megkívánta a fegyelmezett munkát. Könyörtelenül le kellett törölni, és újra elkezdeni előlről, ha rossz volt a rajzlapra a fej vagy alak

elhelyezése, vagy arányhibák voltak. Nem szerette, ha valaki elméleti fejtegetéssel próbálta hibáját korrigálni. Azt tartotta, és erre is nevelte növendékeit, hogy a festészet színnel és formával való beszéd. A festészetnek, mint az emberi beszédnek, értelmesnek és érthetőnek kell lennie a néző számára. Hányszor felsőhajtok manapság, látva a televízió kinkeserves magyarázkodásait, hogy az "Ünkifejezés, öntörvény, helyő építkezés" stb., hogy mit akart a művész létrehozni. Hogy mit tudott létrehozni, magyarázat, szavak nélkül, az a döntő. Talán egyszerűbb lenne ecsettel, festékkel kézzel és szívvel dolgozni, nem objektumokat és projekteket gyártani, és hozzá hosszú magyarázatokat: fizzi. Azt is megtanultam Bernáth és Rudnay mesterektől, hogy a festészeti divatokkal sem kell törődni. Minden divat mulandó, szabad egy kicsit ódivatúnak lenni. Csak odáig lehet elmenni az absztrakcióban, ahonnan nézve még Raffael festőnek látszik.

Végül is nem Baján, szülővárosodban

maradtál, hanem egy másik víz partján telepedél meg. Mi volt az oka elmenetelenednek?

Erre nem tudok válaszolni, talán a sors. Véletlenek... Az természetes, hogy minden fiatal ember szeretné látni, megismerni a világot, elindulni, keres valamit, önálló akar lenni. A főiskola elvégzése után néhány évig rajtot tanítottam a Vendel utcai tanítóképzőben, és egy iskolai kirándulás kapcsán kerülttem le Badacsonyra. Mint kezdő festő, iskolázottságom révén már többet láttam meg világ és a természet izgalmas látványából, mint aki gyerekkorától kezdve panaszlik a Balaton-parton. Talán a hegy és a víz együttese, az a délelőtti napfény a tó tükörén, amely váratlanságával szinte arcul csapott, talán ez a perc volt a sors. És itt ragadtam. Nem tudom. Eredetileg két hétre jöttem le festeni, aztán ebből negyven év lett. De nem érzem hiúságunk magamat, minden vízfelületben, köbön és nádban ott van a Duna is, minden ringatózó csónakban a Sugovica illata, amely soha sehol nincs, csak nyári estéken a korzón, a Sugovica fölött.

Amikor néhány évvel ezelőtt a múzeumba kaptam egy meghívást kiállításra, azon gondolkodtam, milyen képeket kellene szülővárosomnak bemutatni. És akkor született meg a városról, gyerekkoromról, emlékeimről a sorozat; Első tanítóm Venancia nővér, Elsőaldózás a zárdakápolnában, Csónak a Sugovicán stb. Szent László utca 4. (a szállóház) stb. Nagy örömmel volt a lehetőség, hogy megfesthettem ezeket a képeket, az emlékeket szinte diktálta őket...

Sokat dolgozol arany és ezüst színnel, minek kapcsán jutottál el ezekhez az anyagokhoz?

Nem vagyok kísérletező alkotó, nem ízgatnak új eljárások vagy új anyagok, a kényszer vitt hozzájuk. Mindjárt elmagyarázom. Sokat ültem a vízparton, festettem a reggeli napot, a vizen továbbfűnyeket, ózsi párákat, és mindig hiányoztam volt. A fényt nem tudtam megfesteni; a fény attól fény, hogy fénylik. A fény nem sárga, a fény arany. A fényt csak fénylő anyaggal lehet kifejezni, és így jutottam el az aranyhoz és az ezüstözhöz. Tehát a természet ábrázolásának vágya vezetett ezekhez a fémek színekhez. És itt eszembe jut Bernáth mester nagy igazsága, aki azt mondta, hogy a természet gazdagabb, mint a mi fantáziánk.

Festői világod másik része az oltárképek, az Ó- és Újszövetség képei? Milyen indítással, hogyan születtek ezek a táblaké-

pek?

Mint hívő ember, természetes, hogy a lélek belső világa, az emberi lét szorongató nagy kérdései, hogy mi végre vagyunk a világon, szembenézésünk a halállal, hitünk az érték életben, ezek a festőnél megjelennek a képen is. Néha áttételesen, néha konkrétan. A messiás, fénylő horizont talán mindig egy kissé vígás is, nem az új fel tartunk. Az arany és az ezüst szín túlmutat a materiális világot, a lélek belső békéjét hívhatni megteremtési. És még valamire felhívja a figyelmet, a szépségre. Korunk, a századéveg mintha valami negatív tagadásból eredően, tagadja a szépséget. Divat lett a rút, a ter-

mészetellenes, a morbid dolgok ünneplése, az izlés, a művészet nem emberformáló szerepének lekicsinyítése. Nem szabad magunkat befolyásolni hagyni a divat diktatúrájától. A művészet feladata bemutatni a szépet is, ha sokszor sötét, és fenyegetett háttér előtt jelenik is meg. Szeretném itt bocsúmondatként idézni férjem, Tamás István egyik utolsó munkájának zárómondatát: "Mivé lennének a hit nélküli, hogy életünkben bekövetkezik a csoda?"

Bánáti Tibor

Évfordulók 1999-ben

140.éve

1859. december 1-jén Bács megyében, Baján bocsátották ki az első magyar nyelvű hírlapot a Bajai Közönyt (szerk. Kolczár József).

120.éve

1879-ben vette át tulajdonába és irányítása alá a ciszterci rend a bajai főgimnáziumot, a mai III. Béla Gimnáziumot. Magas színvonalú oktatással országos hírnevet szereztek. Az 1948. június 24-én bekövetkezett államosítással megszűnt a rend bajai működése.

115.éve

1884-ben az iparosok megalakították első szervezetüket, a Bajai Ipartestületet.

110.éve

1889-ben megalakult a Bajai Gyümölcsészeti Egyesület, mely magas színvonalú virág- és csemeteketérjenek termékeit az egész ország területére katalógusból, csomagküldő szolgáltatással árusította.

95.éve

1904. február 22-én nyitotta meg kapuit - az országban az első között - a Magyar Kintyűi Kertmunkás Iskola, a mai Bereczki Máté Kertészeti Szakközépiskola elődje.

70.éve

1929. szeptember 1-jén alapították meg a Lisztférenc Zeneiskolát.

1929. szeptember 5-én kezdte meg működését "a bajai Római Katolikus Felekezeti Tanítóképző Intézet" a zárdában.

Jász Anikó

Bérci László fotóművész (posztumusz) Darvas-díjban részesült munkásságáért. Az orosházi író, Darvas József öccse. Dumitrás Mihály által alapított díjat ötödik éve ítéltek oda az Alföldhöz kötődő, valóságábrázoló művészet kiemelkedő személyiségeinek. Az idén nyolcvankilenc éves korában elhunyt fotóművész életének egyik meghatározó művészi élménye a népi írkokkal való kapcsolata volt. Róluk készült puritán portréi egy korszak dokumentumaivá lettek.

Hallgass Jenő Zoltán

Amikor a hetvenes években a Magyar Nemzeti Galéria bemutatta Budapestben, majd Baján is Teles Ede és tanítványai című kiállítását, a művész öccse, Teles András - aki maga is szorgalmazta a tárlat megrendezését - levelet írt a külföldön élő volt tanítványoknak, kérve őket, hogy egy-egy munkájukat ajánlekozzák a bajai múzeumnak. A levelezésbe természetesen én is bekapcsolódtam, majd folytattam. Legeredményesebb Hallgass Jenő Zoltánnal kialakult kapcsolatunk lett. Első levelemben beszámolt életéről. Ő is Baján született (1912. március 31-én) akárcsak későbbi mestere, ugyancsak nagyszaladós cipész volt az apja, ő a tizenötödik gyerek volt, s ő is korán elkerült városunkból. Anyai emléke volt, hogy az elbeszélések szerint a keresztelő után keresztanyja fiákerbe ült, és hámoszor megkerülték a Szentáromság szobrot, amit napjainkban csak a lakodalmások tesznek. Egy sebhely a combján arra emlékeztette, hogy kicsi korában átesett a Sugovica sétány láncaán. Akárcsak Teles, ő is korán elkerült városunkból, Pestszentlőrincen, majd Vecsésen élték. Apja felhívta tehetségét, "földijéhez" Teles Edéhez adta inasnak. Itt tanulta meg a mesterség alapjait, majd beiratkozott az Iparművészeti Főiskolára, ahol Simay Imre és Ótumann Béla tanítványa lett. Amikor végzett, 1935-ben postatisztviselő nagynevelői anyagi támogatásával külföldre indult. Bejárta Ausztriát, Németországot, végül Firenzében telepedett le, ahol beiratkozott a Képzőművészeti Akadémiára. Olaszország hadba lépésekor, 1940-ben hazatért, és első útja "Edi mester"-hez vezetett, ahogy "általában minden külföldi hazatérő növendéke tisztelettel és szeretettel tette." Nála maradt, de közben beiratkozott a Képzőművészeti Akadémiára, hogy a kötelező katonai szolgálat alól felmentést kapjon. Közben dolgozott is, és 1941-ben elnyerte a Hunyady-Alóbradini Egyházi ösztöndíjat a Szent Teréz utólrán, mely a pasaréti Szent Antal templomban lett föllálítva. Ez az egyetlen íthón maradt műve. Így 1942 márciusában újra elindult Olaszországba, nem sejtve, hogy örökre, mert az ösztöndíj oda szólt. Ezt az ösztöndíjat még két ízben nyerte el. Szorgalmasan tanult a római Akadémián. Egy meg-

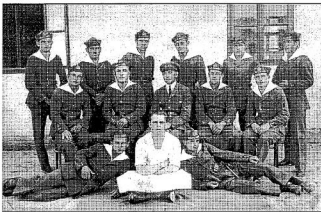
filázás miatt betért a Piazza Farnése sarkán lévő gyógyszerüzembe, ahol megismerkedett a csinos gyógyszerész kasszaszonnal. Egy év múlva feleségül vette. Az Akadémiát kitüntetéssel elvégezte, s bekapcsolódott az ottani művészeti életbe.

Két fia született, András, aki később kémiből doktorált, előbb tanárkodott a Légierő tiszti iskoláján, majd annak laboratóriumában dolgozott. Nős, két gyermek apja (Rikárdó és Henri). A kisebbik fiú Sándor, gyógyszerész és az anyja patikájában dolgozott, fia István, lánya Klaudia. Később még egy kislánya született, aki orvos lett, s apja pesti kiállításán édesanyjával és vőlegényével részt is vett.

A háború alatt a Vatikánban dolgozott az ottani szobrászoknak. Itt ismerkedett meg az argentinai kardinálissal, aki a háború után meghívta Argentínába, s 1946-ban ki is ment. Elfogadta Mendoza város egyetemének meghívását egy cihanyagolt kerámia iskola újjászervezésére és igazgatására. Pélvé azonban az állandó földrengésektől, melyek ott napirenden voltak, elfogadta a Buenos Aires-i Közmunkaügyi Minisztérium Nemzeti Emlékművek karbantartása és irányítása osztály igazgatói állását. Később itt egy Szépművészeti és Kulturális osztályt létesített, s ennek lett az igazgatója. Közben egy kerámigyárat rendezett be magának, ami minden idejét lekötötte, így lemondott minisztériumi állásáról. Mivel felesége állapotos lett a már említett leányával, visszament Olaszországba, hogy édesanyja közelében legyen. Később Argentínában politikai és gazdasági krízis állott be, s a Mester is több operá-

ción esett át, s az orvosok csak hat hónapot jósoltak neki, ezért eladva házát, földjeit, kerámiaágyárát, véglegesen visszaköltözött Rómába. Itt újabb operációk következtek, kevés reménygel a túlélésre, de újra dolgozni kezdett, időközben megszakítva szanatóriumi kezelésekkal. Betegsége alatt tért át a festésre. Részt vett minden Olaszországban rendezett jelentősebb kiállításokon, sorra nyerte el a különböző díjakat. Sok művészeti és kulturális társaság tiszteletbeli tagja. 1974-ben az V. Nemzetközi Művészeti Szemléln Oscar-díjat kapott. Absztrakt kerámiakepeit a pszichológusok pszichoanalízishez használják. Kritikusai "Mago" "Varázsló" néven emlegetik. Egyik levelemben írta, hogy kezdte ezeket a képeket készíteni. Egy alkalommal véletlenül felbotortta a festékes edényét, s tartalma szétfolyt az asztalon. Akkor fedezte fel, hogy ez a festékfolt milyen érdekes, s ettől kezdve tudatosan készített csurgató technikával táblaképeket. A több évtizedes külföldi tartózkodás ellenére is műveiben megjelennek a magyar emlékek, mint a Magyar parasztasszony, Paraszt kucsmával szobrain, de sok a vallásos téma is. Az 1978-ban megrendezett hazai kiállítására már egészségi állapota miatt nem jöhetett el, de az itt kiállított művelt a bajai múzeumnak ajándékozta. Később elküldte a róla szóló kritikákat és érmeit, díjait, félve attól, hogy halála után családja nem becsüli meg, s elkallódnak. Nem sokkal később elhunyt.

Solyvas Ede

Polyamerik 1923-ban (Kovács Sándor gyűjtése)

Híres bajai személyiségek évfordulói 1999-ben

(A válogatásban olyanok is szerepelnek, akiknek szülővárosuk nem Baja, de itt hunytak el. Olyanok is, akik életüknek egy szakaszát itt töltötték, s ezért idevalóknak tekintjük őket.)

245 éve, 1754-ben

- július 16-án született Nagykállóban **KERESZTESI DEÁK JÁNOS**, a talányos életű hadmérnök, világotutazó, majd jószágfelügyelő, a bajai református egyház egyik alapítója. Baján hunyt el 1832. augusztus 20-án.

240 éve, 1759-ben

- született Bécsben.

HILDEBRAND RUDOLF kiérdemesült katona, aki festéssel foglalkozott. 190. éve, 1809. március 4-én hunyt el Baján.

220 éve, 1797-ben

- született Balassagyarmaton

RÓZSAVÖLGYI (ROZENTHAL) MÁRK zeneszerző, hegedős, a verbunkos zene jelentős képviselője, aki bajai lányt vett feleségül, és évekig városunkban élt. Pesten hunyt el 1848. január 23-án.

210 éve, 1789-ben

- született a Csehországból bevándorolt **PERLES BARUCHASER** talandrudós, aki Baján hunyt el 1857. november 25-én.

200 éve, 1799-ben

- február 18-án született Baján

PETROVICS DEMETER szobrászművész. Bécsben hunyt el 1854. december 25-én.

175 éve, 1824-ben

- május 17-én Baján született

BECK VILMOS író, illusztrátor, biedermeier festő - Beck Károly osztrák-német költő testvéröccse -, aki Willi Beck néven irodalmi téren is működött. Pesten hunyt el 1862. szeptember 24-én.

- augusztus 1-jén született Dunapatajon **KUBINSZKY MIHÁLY** kanonok, egyházügyi főfelügyelő, főszentelt püspök. Baján hunyt el 1881. február 23-án.

- augusztus 28-án született Baján

BENDE IMRE hírnévű, 1886-tól Besztercebánya rk. püspöke, akit 1893-ban nyitrai püspökké szenteltek. Nyitrai hunyt el 1911. március 26-án.

160 éve, 1839-ben

- november 24-én született Baján

CSUPOR GYULA tanár, jogász, költő,

író, Baja jegyzője. Óbecsén hunyt el 1906-ban.

- Baján született

DR. HAUSER MÓR ügyvéd, Baja első polgármestere (1874-1882), újságíró, lapszerkesztő. Orosházán hunyt el 1911. május 7-én.

- március 2-én hunyt el Baján

FODOR KÁROLY újságíró, lapszerkesztő. Baján született 125 évvel ezelőtt, 1874-ben.

155 éve, 1844-ben

- július 14-én született Baján ifjabb ény **DÖMÖTÖR PÁL** ügyvéd, költő, író és műfordító. Zomborban hunyt el 1920. április 24-én.

- szeptember 15-én született Baján

ERŐDI DÁNIEL JÓZSEF (LA-FORSCH), volt bencés pap, gimnáziumi tanár, költő, író. Elhunyt Nagykikindán 1893. február 4-én.

- született Baján

ALFÖLDI DÉNES vegyész, gyógyszerész, tanár. Temesváron hunyt el 1917-ben.

150 éve, 1849-ben

- március 17-én született Zágribban

DR. MARGALITS EDE tanár, egyetemi tanár, irodalomtörténész, műfordító, aki huzamosabb ideig tevékenykedett Baján. Magyar közmondások és szólások gyűjtője volt. Budapesten hunyt el 1940. június 20-án.

- július 23-án született Baján

BODROGI (EINYEG) LAJOS gimnáziumi tanár, író. Elhunyt 1920-ban.

- december 23-án született Baján

DONÁTH GYULA, Európa hírű orvostudományprofesszor. Budapesten hunyt el 1944. április 11-én.

- született Baján

HEKINGER ISTVÁN gimnáziumi tanár, pedagógiai szakíró. Pécsen hunyt el.

- hunyt el Baján

PASICS JÁNOS huszárkapitány, költő.

Baján született 1771-ben.

145 éve, 1854-ben

- október 26-án született Bácsón

DÉRI MIKSA, zseniális felhaláló, aki ifjúságát Baján töltötte és itt érettségizett. Utódt neveztek el róla. Elhunyt Meraiban, 1938. március 3-án.

- hunyt el **NAGY IGNÁC**, aki 3 évig

Baján járt gimnáziumba. A MTA levelező és a Kisfaludy Társaság tagja, hírlapíró, író volt, lapot szerkesztett. Született 1810-ben.

140 éve, 1859-ben

- február 5-én született Bécsben

HELLER RICHÁRD iskolaalapító, igazgató. Elhunyt Baján, 1930. június 11-én.

- március 22-én született Baján

TÍMÁR SZANISZLÓ (SCHWARZENBERGER MÓR), írói álneve: TOM. Orvosnak készült - egy ideig praktizált - újságíró, író, szerkesztő lett. Budapesten hunyt el 1917. április 26-án.

- április 24-én született Bécsben

DÉRI KÁLMÁN festőművész (Déri Prigyes testvéráttyja), aki ifjúkorát Baján töltötte, itt tanult. Főleg zsánerképei révén lett híres. Münchenben hunyt el 1940 körül.

135 éve, 1864-ben

- február 11-én született Baján

BALASSA (WEIDINGER) JÓZSEF tanár, tankönyvíró, nyelvész, a Magyar Nyelvőr című folyóirat szerkesztője. Budapesten hunyt el 1945. február 26-án.

125 éve, 1874-ben

- április 13-án született Selmecbányán

GÁSPÁR (GASPARIK) JÁNOS festőművész, tanár, aki 35 éven át volt a ciszterci gimnázium tanára Baján. Itt is hunyt el 1947. október 6-án.

120 éve 1879-ben

- február 27-én született Szabadkán,

DR. BORBÍRÓ (VOJNICIS) FERENC, Baja polgármestere (1915-1937).

- április 9-én hunyt el Bécsben

BECK KÁROLY, osztrák-német költő. Baján született 1817. május 1-jén.

- május 3-án született Hejőcsabán

DR. TORDAI ÁNYOS ciszterci tanár, gimnáziumi igazgató, irodalomtörténész, tankönyvszerkesztő, író. Baján hunyt el 1938. január 7-én.

- május 8-án hunyt el Pesten

LATINOVICS GÁBOR címzetes püspök, Baja országgyűlési képviselője (1878-1892). Baján született 1825. március 14-én.

- született Baján

PIUKOVICS SÁNDOR főgimnáziumi tanár. Esztétikai értekezéseket írt.

115 éve, 1884-ben

- november 5-én született Szabadkán

KEMÉNY SIMON tanító, újságíró, szerkesztő, képzőművész, a Csonka Bécska Tükre c. könyv szerzője. Bútaszféken hunyt el 55 éve, 1944-ben.

110 éve, 1889-ben

- május 5-én született Baján

DR. BERNHARDT SÁNDOR, Baja polgármestere (1937-1945), aki számára posztumusz díszpolgári címet adományozott szülővárosa 1992-ben, és utcát is elneveztek róla. Elhunyt 15 évvel ezelőtt, 1984. március 28-án New Yorkban.

- április 10-én született Baján

SZENTKÚTYI (DRESCHER) PÁL történész, bibliográfus, műfordító, Csöndes Pál néven költő. Budapesten hunyt el 1957. október 19-én.

- július 13-án született Hódáságon

HÓDSÁGHY (SCHMIDT) BÉLA tanár, költő és műfordító (a Faust fordítója). Baján hunyt el 1956. április 27-én.

- szeptember 29-én született Szatmárnémetiben **DR. FÉNER MIKLÓS** hírszónok, Baja főrabbija.

- született Süködedön

BALOGH S. KÁROLY festőművész, tanár, Baján hunyt el 1960-ban.

105 éve, 1894-ben

- március 4-én született Baján

DESEŐNÉ FRANKOVSKY ADRIENNE grafikusművész. Budapesten hunyt el 1953. augusztus 27-én.

- március 6-án hunyt el Münchenben

PERLES JÓZSEF a rebbinikus nyelv, a régészet és a zsidó történet tudosa, aki 1871-től Münchenben főrabbi volt. Baján született 1835. november 26-án.

- május 13-án született Baján

DR. ALFÖLDI JÓZSEF országos tekintélyű főorvos, aki hazai és külföldi szaklapokban publikált. Utcat is elneveztek róla. Baján hunyt el 1941. november 16-án.

- augusztus 14-én született Baján

MISKOLCZY DEZSŐ Állami Díjas orvosprofesszor, a MTA tagja. Budapesten hunyt el 1978. december 30-án.

100 éve, 1899-ben

- január 4-én született Baján

SARLAY FERENCÉNE HECHTL JOLÁN festőművész.

- február 21-én született Vácson

MISKOLCZY FERENC festőművész, tanár, Baja díszpolgára. Baján hunyt el 1994. május 15-én.

95 éve, 1904-ben

- február 25-én született Baján

FENYŐ A. ENDRE. Munkácsy-díjas festőművész, művészeti szakíró. Budapesten hunyt el 1971-ben.

- március 4-én hunyt el Baján

BONYHÁDI PERCEL MÓR honvéddömgy, aki együtt harcolt a szabadságharcban Perczel Mór honvédtábornok fivével. Emigrált Törökországba, majd Amerikába. Hazatérte után Baranya megye és Pécs főispánja lett. Neje (Lafinovics Hermina) bajai születésű, így nyugalmosa vonulása után Baján telepedett le. Bonyhádon született 1812. december 15-én.

- augusztus 3-án született Baján

MAJOR MÁTÉ egyetemi tanár, művészeti szakíró, Ybl-díjas építész, művészettörténész, Kossuth-díjas, akadémikus, Baja díszpolgára. Budapesten hunyt el 1986. április 12-én.

- hunyt el Baján,

FÖLKNER GUSZTÁV a ciszterci rend gimnáziumának igazgatója (1897-1904), íróldalmár. Nagyvárságon született 1850-ben.

90 éve, 1909-ben

- március 7-én született Vésztőn

BÉRCI LÁSZLÓ fotográfus. Elhunyt Baján, 1997. július 27-én.

- május 19-én született Baján

IFJ. ÉBER SÁNDOR festőművész, tanár. Elhunyt Baján, 1985. július 5-én.

85 éve, 1914-ben

- hunyt el az első világháborúban

FRIGLY ANTAL festőművész. Baján született 1890-ben.

80 éve, 1919-ben

- október 10-én született Baján

BACSO JÁNOS újságíró. Budapesten hunyt el 1960. március 24-én.

- december 12-én hunyt el Budapesten **BAYER JÓZSEF** színháztörténész, a MTA levelező tagja. Baján született 1851. november 23-án.

- hunyt el **KŐSZEGI KÁROLY** feltaláló, gyáralapító, a kombinált talajművelő gép feltalálója. Baján született 1858. szeptember 24-én.

75 éve, 1924-ben

- április 9-én született Baján

DR. KÁRPÁTI ISTVÁN, a biológiai tudományok doktora, tanszékvezető egyetemi tanár, kandidátus. Krakkóban hunyt el 1989-ben.

- október 27-én hunyt el Bécsben

DÉRI FRIGYES gyáros, műgyűjtő, aki egy ideig Baján lakott. Megvásárolta a ferencrendektől múzeumi célokra a róla elnevezett kertet, itt akarta elhelyezni

gyűjteményét. Utcat neveztek el róla. Baján született 1852. december 10-én.

70 éve, 1929-ben

- július 21-én született Baján,

BÍRÓ LAJOS, Chilleben munkálkodó geológus professzor. Concepcionban hunyt el 1993. augusztus 24-én, hamvait végakaratára 1994-ben Bajára hozták.

- augusztus 20-án született Baján

PÉTERVÁRI ISTVÁN színházi rendező, színházigazgató, Játszalíjjas. Budapesten hunyt el 1983. szeptember 20-án.

- december 26-án hunyt el

DR. JURAY KÁROLY orvos, egy letűnt világ helyi agglógeny képviselője. Baján született 1852. június 25-én.

65 éve, 1934-ben

- február 4-én hunyt el Baján

DR. LEMBERGER ÁRMIN ügyvéd, a Bajai Hírlap alapítója (1898) és szerkesztője, Arany Toldijának németre fordítója, közeletti férfi és író. Baján született 1856. június 28-án.

60 éve, 1939-ben

- február 4-én hunyt el Budapesten

MELLES BÉLA hegedűművész, az operaház zenekarjának hangversenymestere, zeneakadémiai tanár, a róla elnevezett vonósnyéves primátusa. Baján született 1891. június 26-án.

- szeptember 2-án hunyt el Budapesten **HIRMANN FERENC** fémöntő, gyáralapító. Baján született 1855. október 9-én.

- október 30-án hunyt el Baján

BORSAY JENŐ segédjegyző, helytörténész, 1937-1939-ig a bajai múzeum munkatársa. Zomborban született 1872-ben.

- hunyt el **WERNER ADOLF VILMOS** a ciszterci rend gimnáziumának igazgatója (1904-1917), későbbi zirci apát. Tiszafüreden született 1867. május 17-én.

55 éve, 1944-ben

- április 3-án hunyt el Budapesten **SCHNETZER FERENC** tábornok, politikai, hadgyűjteményes is volt 1919-ben. Baján született 1867. október 26-án.

- október 14-én hunyt el Newarkban (USA) **DR. DITELJÁNY ISTVÁN** katolikus pap, tanár, a newarki magyar egyházközség plébánosa, zongoraművész, zenei doktor. Baján született 1880. augusztus 18-án.

45 éve, 1954-ben

- június 7-én hunyt el Baján

LOVAS ANDOR főkantor, zeneszerző, karnagy. Baján született 1890. április 22-én.

- december 2-án hunyt el Szegeden

CSEFKÓ GYULA nyelvész, főiskolai tanár, a MTA tagja. Néprajzi, művelődéstörténeti és szövegtörténeti cikkek szerzője. Baján született 1878. december 8-án.

35 éve, 1964-ben

- december 22-én hunyt el New Yorkban

DEZSŐ (DEUTSCH) ALAJOS

(DERSO) világhírű karikatúraművész.

Baján született 1888. szeptember 30-án.

25 éve, 1974-ben

- szeptember 4-én hunyt el Szegeden

(Baján temették el)

KOMOR (KLAUBER) ISTVÁN Jászai-

díjas színházi rendező. Baján született

1926. október 24-én.

- augusztus 20-án hunyt el New Yorkban

MISKOLCZY LÁSZLÓ építészternök.

Kossuth-díjas. Baján született 1900. au-

gusztus 9-én.

20 éve, 1979-ben

- január 8-án hunyt el Budapesten

SALLAI ISTVÁN tanító, könyvtáros,

könyvtárudós, az Országos Széchényi

Könyvtár módszertani osztályának veze-

tője. Baján született 1911. február 23-án.

- június 2-án hunyt el Baján

NAGY ANDRÁS városi főmérnök, kivá-

ló építész, akiről utcát neveztek el. Buda-

pesten született 1898. november 5-én.

- december 6-án Budapesten halt meg

TÁNCZOS GÁBOR filozófus, tanár,

Győrffy kollégista, a bajai népi kollégium

egyik szervezője, a Petőfi Kör titkára

Budapesten. Ifjúságának egy részét itt töltö-

tte, apja itt élt. Budapesten született

1928. április 2-án.

15 éve, 1984-ben

- szeptember 21-én hunyt el Budapesten

DR. TAKÁTS ENDRE hittudományi

doktor, Baja főlevéltárosa (1943-tól) és

1944 októberétől 1945 nyaráig törvényhatósági

bizottságának polgármestere. Apát-

falván született 1907. július 27-én.

- hunyt el Szentendrán

BIRINYI JÓZSEF tanító, költő, újságíró

és szerkesztő. Erdővégen született 1893.

január 10-én.

10 éve, 1989-ben

- hunyt el Dömösön

NOVÁK LAJOS Munkácsy-díjas festő-

művész. Baján született 1927. február 7-

én.

- április 29-én hunyt el Kalocsán

LJAS (IKOTITY) JÓZSEF 1969-45) ka-

lócsei érsek. Baján született 1901. novem-

ber 5-én.

Bánáti Tibor

Kedves Előfizetőnk! Tisztelt Olvasóink!

Az 1998-as évben sokan éltek törvénytelen lehetőségükkel a személyi jövedelemadó egy százalékának közcélú felhasználását illetően úgy, hogy alapítványunkat választották. Ez nekünk nagy segítség volt, ezúton is köszönjük!

Az 1996. évi CXXXVI. tv. 1997. évi módosítása 1999-ben is lehetőséget ad a közhasznú szervezetek támogatására. Kérjük Önt, tiszteljen meg újra döntésével, ha pedig tavaly nem állt módjában ez, akkor az idén a Bajai Honpolgár Alapítványt jelölje meg.

Ha egyetért célunkkal, tehátt azzal, hogy a lap kiadása továbbra is problémamentes legyen, akkor ehhez így is hozzájárulhat!

Nem fogunk kiterjedt "kampányt" folytatni most sem, ezért csak "saját" nyilvánosságunkat használjuk ebből a célból!

Bajai Honpolgár Alapítvány

Adószámunk: 19047403-1-03

Bizunk szíves támogatásában.

Üdvözlettel:

*Kelemen Márton
elnök*

Közlemény

Tájékoztatjuk Tisztelt Olvasóinkat, hogy a Bajai Honpolgár Kuratóriuma 1998. december 15-én ülést tartott, melyen részt vett a lapalapító és kiadó Újvárosi Általános Művelődési Központ képviselője, Nemes Gábor igazgató, és a szerkesztőbizottság vezetője, Bánáti Tibor. Egyik napirendi pontként két fővel kiegészítették az eddigi öttagú kuratóriumot. Új tagjai lettek: Kiss Mária és Újvári Sándor.

Ugyanakkor elfogadták Brachinger Tamás titkár lemondását. Az új titkár személyéről e hó elején megtartandó üléssükön döntenek.

A testület jelenlegi tagjai: Kelemen Márton (elnök), Csiba Gyula, Dr. Dániel József, Kiss Mária, Dr. Koch József és Újvári Sándor.

A Bács-Kiskun Megyei Bíróság Kelemen Márton koratóriumi elnök (6500 Baja, Katona J. u. 3.) által képviselt "Bajai Honpolgár" Alapítvány (6500 Baja, Oltváryi I. u. 14.) kérelmezőnek közhasznúsági nyilvántartásba vétel iránti kérelme ügyében - polgári nemperes eljárásban - meghozta a következő

VÉGZÉST:

A megyei bíróság a "Bajai Honpolgár" Alapítvány kérelmezőnek közhasznú fokozatú nyilvántartásba vételét elrendeli azzal, hogy 1998. január 1. napjától közhasznú fokozatú jogállásúnak minősül.

Felhívja a nyilvántartás vezetőjét, hogy a kérelmező közhasznú jogállását az alapítvány nyilvántartó könyvébe 218. nyilvántartási sorszám alatt jegyezze be.

A végzés ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül fellebbezésnek van helye, melyet a Bács-Kiskun Megyei Bíróságnál írásban, 3 példányban kell benyújtani.

INDOKOLÁS:

A kérelmező a megyei bírósághoz 1998. május 14. napján érkezett kérelmében közhasznúsági nyilvántartásba vételét kérte közhasznú fokozattal.

A megyei bíróság a kérelmező által becsatolt iratokat alakilag és tartalmilag megfelelőnek találta, így az 1998. május 15. napján módosított alapító okiratra is figyelemmel a Közhasznú szervezetekről szóló 1997. CVLVI. törvény 22. § (3) bekezdése alapján a rendelkezéssel részben írtak szerint határozott.

A megyei bíróság a kérelem 1998. május 14. napján történt benyújtására figyelemmel a hivatkozott 1997. évi CVLVI. törvény 27. § (1) bekezdése értelmében úgy döntött, hogy a kérelmező 1998. január 1-jétől a kérelmében megjelölt és a határozat rendelkezésében feltüntetett közhasznú fokozatú jogállásúnak minősül.

*Kiadmány hiteleshely:
Tibai Lászlóné*

*Dr. Kastóczki Marianna
bíróági titkár*

JANUÁR

1	F	Ulv, Praxida
2	Sao	Alex
3	V	Serrano
4	H	Thilo, Leona
5	H	Soren
6	Sa	Benito
7	Ca	Alta, Hermosa
8	F	Olgoski
9	Sao	Nicci
10	V	Nicola
11	H	Agata
12	H	Dud
13	Sa	Yvonne
14	Ca	Sidney
15	F	Linda, Leland
16	Sao	Gustav
17	V	Theresa, Annika
18	H	Theresa
19	H	Sara, Marie
20	Sa	Fabula, Sebastian
21	Ca	Agnes
22	F	Vince, Jody
23	Sao	Delina, Raymond
24	V	Thelma
25	H	Paul
26	H	Vanda, Fritz
27	Sa	Angelika
28	Ca	Kathy, Karla
29	F	Just
30	Sao	Marina, Genia
31	V	Harveta

FEBRUÁR

1	H	Igoric
2	F	Nandim, Alka
3	Sa	Richard
4	Ca	Rhoda, George
5	F	Agata, Ingrid
6	Sao	Dorothy, Dora
7	V	Tobias, Ernest
8	H	Aranka
9	K	Abigail, Eric
10	Sa	Diana
11	Ca	Wendell, Paulina
12	F	Linda, Livia
13	Sao	Dina, Linda
14	V	Julia, Yvonne
15	H	Thomas, Georgia
16	H	Juliana, Lita
17	Sa	Dennis
18	Ca	Barbara
19	F	Dorcasina
20	Sao	Aladar, Arnon
21	V	Helen
22	H	Deanna
23	H	Alfred
24	Sa	Margie
25	Ca	Olga
26	F	Erben
27	Sao	Alan, Salar
28	V	Benet

MÁRCIUS

1	H	Alta
2	F	Lyla
3	Sa	Kendal
4	Ca	Alvin
5	F	Arleta, Alka
6	Sao	Linda, Izet
7	V	Travis
8	H	Ellie
9	K	Freddie, Fred
10	Sa	Alma
11	Ca	Arvid
12	F	Wayne
13	Sao	Martha, Gary
14	V	Paul
15	H	Harold, Kemp, Mabel
16	H	Rebecca
17	Sa	Orville, Faith
18	Ca	Shirley, Dick
19	F	Joel, Mark
20	Sao	Marla
21	V	Brooks
22	H	Paul, Linda
23	H	Sally
24	Sa	Giles, James
25	Ca	Wm. Stu
26	F	Edward
27	Sao	Najida
28	V	Carlina, James
29	H	Aranka
30	F	John
31	Sa	Alka

ÁPRILIS

1	Ca	Ingrit
2	F	Anna
3	Sao	Wanda, Richard
4	V	Shirley, Mabel
5	H	Harold, Waco
6	K	Werner, Altona
7	Sa	Herman
8	Ca	Delmas
9	F	Edward
10	Sao	Joan
11	V	Lola, Stanislaw
12	H	Olyvia
13	H	Iris
14	Sa	Thora
15	Ca	Annakata, Tina
16	F	Georg
17	Sao	Paula
18	V	Andras, Sara
19	H	Emma
20	K	Therese
21	Sa	Frank
22	Ca	Colin, Pauline
23	F	Mila
24	Sa	Georg
25	V	Mari
26	H	Irma
27	H	Ala, Marlene
28	Sa	Leslie
29	Ca	Tilda
30	F	Stanis, Elsi

MÁJUS

1	Sao	Juliana, Lily, Ann
2	V	Harold
3	H	Wm. Fred
4	K	Paula, Wm
5	Sa	Elmer
6	Ca	Wm. Leo
7	F	John
8	Sao	John
9	V	Paul
10	H	Ann, Elmer
11	K	Wm
12	Sa	Paula
13	Ca	John, Wm
14	F	Wm
15	Sao	Wm, Leo
16	V	Wm, Leo
17	H	Paul
18	K	Wm, Wm
19	Sa	Wm, Leo
20	Ca	Wm, Leo
21	F	Wm, Leo
22	Sao	Wm, Leo
23	V	Wm, Leo
24	H	Wm, Leo
25	K	Wm
26	Sa	Wm, Leo
27	Ca	Wm
28	F	Wm, Leo
29	Sao	Wm, Leo
30	V	Wm, Leo
31	H	Wm, Leo

JÚNIUS

1	K	Thelma
2	Sa	Marlene, Arlo
3	Ca	Robert
4	Sa	Pauline
5	V	Harold, Anita
6	H	Harold
7	H	Harold
8	K	Paula
9	Sa	Paula
10	Ca	Harold, Cora
11	F	Barbara
12	Sao	Wm
13	V	John, Anni
14	H	Vera
15	K	John, Wm
16	Sa	Janice
17	Ca	Laura, Alvin
18	F	Annal, Leona
19	Sao	Colleen
20	V	Robert
21	H	Alma, Lella
22	K	Pauline
23	Sa	Doris
24	Ca	Wm
25	F	Wm
26	Sao	Alvin, Ed
27	V	Ullrich
28	H	Leona, Wm
29	K	Wm
30	Sa	Wm

JÚLIUS		AUGUSZTUS		SEPTEMBER		OKTÓBER		NOVEMBER		DECEMBER	
1	Cs	Tiborcz, Anasztás	1	V	Judit	1	Sz	Szűcs, Sándor	1	H	Helenus
2	F	Orsi	2	H	János	2	Cs	Jankó, József	2	H	Albér
3	Szo	Katalin, Soma	3	K	Ágnes	3	F	Sándor	3	H	Ódett
4	H	Zoltán	4	Sz	Székely, Sándor	4	Szo	Rezső	4	Cs	Sándor
5	H	Erzsébet, Zoltán	5	Cs	Imre	5	V	Vilmos, László	5	F	János
6	K	Erzsébet	6	F	János, János	6	H	Sándor	6	Szo	Udvardy
7	Sz	Ódett	7	V	János	7	K	Rezső	7	V	Rezső
8	Cs	Éva	8	H	János	8	Sz	Mária, Adél	8	H	Sándor
9	F	László	9	Cs	János	9	Cs	Adél	9	H	Sándor
10	Szo	Ankó	10	K	János	10	F	Miklós, Tamás	10	Sz	Miklós
11	V	Mária, Ilona	11	Sz	Székely, Sándor	11	Szo	Tamás	11	Cs	Ágnes
12	H	Miklós, Imre	12	K	János	12	H	Miklós	12	F	János, Sándor
13	H	János	13	F	János	13	H	Sándor	13	Szo	János
14	Sz	Ódett	14	Szo	János	14	K	Sándor, Katalin	14	H	János
15	Cs	Rezső, Sándor	15	V	János	15	Sz	Éva, Rezső	15	F	János
16	F	Imre	16	H	János	16	Cs	Sz	16	Cs	János, Sándor
17	Szo	Sándor, Sándor	17	K	János	17	F	János	17	V	János
18	V	Miklós	18	Sz	János	18	Szo	Sz	18	Cs	János
19	H	Imre	19	Cs	János	19	H	Sz	19	F	János
20	H	Miklós	20	F	Sándor, János, János	20	H	Tamás	20	Szo	János
21	Sz	Dániel, Sándor	21	Szo	János, János	21	K	Miklós, Sándor	21	V	János
22	Cs	Miklós	22	V	János, János	22	Sz	Miklós	22	H	János
23	F	János	23	H	János	23	Cs	János	23	H	János
24	Szo	Miklós, Sándor	24	K	János	24	F	Sándor, Sándor	24	F	János
25	V	János, János	25	Sz	János, Sándor	25	Szo	Sándor, Sándor	25	Cs	János
26	H	János, János	26	Cs	János	26	V	János	26	F	János
27	H	János, Sándor	27	F	János	27	H	Sándor	27	Szo	János
28	Sz	Sándor	28	Szo	János	28	K	Sándor	28	V	János
29	Cs	Miklós, János	29	V	János, János	29	Sz	Miklós	29	H	János
30	F	János, Sándor	30	H	János	30	Cs	János	30	K	János
31	Szo	János	31	K	Miklós	31	Cs	János	31	V	János

GAR naptara 1999

Ki tud róla? 1956.

Szerkesztőségünk levelet kapott Steib György bonyhádi helyörténeti kutatótól, aki a helyi 1956-os események feldolgozásával foglalkozik. A Bonyhádi Járási Pártbizottság 1957-es összefoglaló jelentésében talál néhány mondatot, mely arra utal, hogy 1956. október 27-én bajaiak is szerepeltek a bonyhádi forradalmi eseményekben.

"A déli órákban Bajáról egy leponyvázott teherautó érkezett, amelyről sulancok, ellenforradalmárok szálltak le. Megfigyelés alapján az autón löszerek és fegyverek voltak. A bajai ellenforradalmárok a Pécesan folyó harcokat fangoztatva, ahol állítólag az Ávosok kerekedtek volna felül és ők az egyetemistákat. Az esti órákra az ily módon folytatott szervezés nyomán hatalmas tömeg jött össze a Sztálin térre. Bajáról újabb kocskák érkeztek. A felzúgott tömeg rövid kitérőt tett a községben... Az úgyszólván tömeg a községhezza előtt sorakozott fel, ahol a községi hangoshradón keresztül Faragó Zoltán fogadta a tömeget. Kezdetben csitítani próbálta a hangulatot, de lentől felrohantak jó néhányan és elfoglalták a község hangos bemondóját. A hangosbemondón keresztül Újvári ügyész a pécsiék követeléseit ismertette. ... A továbbiakban a hangos bemondót a bajaiak vették kézbe. Az egyik fiatal hangosan beköltöztette: *"Őlök a pécsi testvéreinket, bonyhádi dolgozókat ne hagyjátok!" "Szerezzünk fegyvert, és menjünk a pécsiék segítségére!"* Ekkor már a Mávaút által biztosított 5 gépkocsi állt rendelkezésre, akik a jelentkezőket szállították. Fegyverszerzésre szintén a bajaiak felszólítására megrohanáltak a kiegészítő parancsnokságot, itt két géppisztolyt, 3 hadipuskát és a besorozott személyi fegyvereit vették birtokukba. Semmiféle ellenállásba nem ütköztek. ... Az itt szerzett fegyverek kevésnek bizonyultak ... megadták, hogy a Járási Tanácsnál fegyverek vannak. ... Az épület és a pince átkutatásánál tudomásunkra jutott, hogy a fegyverek a rendőrségre lettek szállítva. Így vonultak a rendőrség elé, ahol hangos dörömböléssel a kapu kinyitását, a fegyverek átadását követelték. ... A kiegészítőből hasonlóan gyávná megfélemlítve ... a fegyverek ki lettek adva."

Kérésünk az, hogy aki tud valamit az eseményekről és információval segíteni tudja a kutatásunkat, vegye fel a kapcsolatot a következő címen:

Steib György
7150 Bonyhád, Perczel ker. 8.

Mesekönyv született

(B. Horváth István

Új Verseiről)

Nem az számít ki kicsoda, az a lényeg: szép és csoda.

Addig csoda, amíg sejtjük, valóság, ha megismerjük.

Ezt lesem, s ha megtalálom - teljesedett legszebb álmom.

A Kicsiknek, Nagyobbnak, még Nagyobbnak

című új verseskötet első versének befejező strófiát idézem - ezzel kezdem. A Kicsiknek címzett sorok nekünk nagyoknak is - helyesebben - Mindannyiunknak szólnak. Ez ennek a tiszta lelki szép gyűjteménynek a legfőbb értéke.

Még december 7-én délután fél háromkor Tanárképző Főiskolánk Gyakorló Iskolájában patinás feszítőt rendeztek.

A hallgatóság többsége önfelédit gyermek volt, láthatólag idomítás nélküli. Mi, mint öreg hallgatók, boldogan alkalmazkodtunk a türelmetlen éber figyelemhez, és gyönyörűséggel viseltük az elemi iskola hangulatát.

St. Martin aranyozott szaxofonjából, de még inkább a Caber zenekar bájosan egyszerű síp- és harmonika melodijából áradt a röghöz kötött hitelesség. Méltó kíséretet adtak a versekhez.

A versek a költő méhen belüli alkotó pillanataiban megfogantak, de itt születtek e világra. Meghatón puritán körülmények között, de a zenétől és a gyermekszívjától felmagasztalva.

A vers univerzális, a mesemondó, - ha jó - lelkünkhez közel fér. Persze csak akkor, ha van benne humor, bölcsesség és őszinteség.

B. Horváth István meséből egy dolog feltélenül kiderült. A bravúrok nélküli plebejusú öserdől: a becsület. Az a csillógó szemű

megható humor és mesélőkedv, ahogy lepkéről, katicabogárról vagy a koalacimriáról beszél, megejtő. "A Koala álma" egy parányi zseniális ügyvédi védőbeszéd. Értelmezéséhez a "Ha nagy leszek" sorait is legalább ötször el kell olvasni.

Biztos vagyok abban, hogy a költő utólag köztte csokorba a különböző korú, örök gyermekeinek szánt virágait. Ahogy mondja "Ez a könyv ház, miben szavak, versek laknak".

Első olvasatban fél órányi dűdölés, mósoly és nyeldekülés az ára. Másodsor, harmadszor és sokadszor, aztán nyitjuk, de reptel is az idő.

"A Kiszámloló" olvasásakor tapsolni kezdünk, táncra mozdulunk, és első sorban az jut az eszünkbe, hogy valamikor mi is így tanultunk olvasni és írni.

"A kislány és a lepkek" -ben olyan mélyseges természetszeret rejlik, amiből nemcsak osztályfőnöki órák, de pedagógiai reformok is táplálkozhatnak.

Nagyon nehéz világotani. Különbösen úgy, hogy az előadói délután után már tudom, hogy másnak mi tetszett. Mégis világotani akarok, csak hát minél jobban odafigyelek, annál nehezebb a dolgom.

Hosszúra nyúlva a dicséret, mert - istenezre mondom - semmi rossz nem jutna eszembe.

Nem dűcög a rim, sőt olyan betykédn pereg, hogy majdnem tökéletes. A "majdnem" oka bennem van, mert nem merem kimondani a végső tiszta jót, mert hát akkor nem tudnám folytatni.

Jó, könyved, érthető versek. Ajánlom őket alkalmaikra is. (Például Téliapó, Csizmáról és bakancsról, vagy A pincec ciscéről stb.)

Aztán nagyobbak leszünk. A szinte szűzies gyermeki tisztességhez némi bizonytalanság keveredik. "Ha nagy leszek" olyan leszek, mint "A kismalac Budapesten", a házipétnél is annyit okoskodok, hogy a mesterem végül is összedől. (Okosodni kömlővesek). Közben el kezdjük unni nyúl állapotunkat, és feltűnikként elutazhatunk Somogyba. (Utazás Somogyba) Mesteri zópergetés ez, gyönyörűségére a ma-

gyar nyelvelnek. Ezután a költő egy kicsit elérzékenyül. Lányairól meséli, hogy szereti őket, és hogy nem tud velük mit kezdeni. Csak fr nekik egy édes verset. Melindát és Dorát máris szeretikük.

A "Pipamocok" Szimba kutyá vólhetően egész nap ugató orthoni nyug, de származásának titkai anyjira komolyak és hitelesek, hogy a Költő-családfő még hatalmi szóval se tudna megszabadulni tőle.

A még Nagyobbaknak szóló szentencia "Marha mese". Erőlködünk és rendszerint eltorik a szarvunk. És ezután ébredünk rá, hogy milyen nagy marhák vagyunk.

Gondolom az sem véletlen, hogy idekerült a gúrcényről, a veréből meg a tyúkról és kakasról szóló polémia is. Ez utóbbi konfliktusban mérészen előzogat némi baromfi erotikúra is. Semmi baj nem történik, mert hát mesékben is lehet ilyesminek helye. Különösen akkor, ha az tapintatos és magától értetődő.

Aztán külön szeretnek szót ejteni "A játékok becsülete" című versről. Fixadeám ugyanis, hogy játék közben dertli ki valódi éntik. B. Horváth Istvánnak ugyanez a véleménye. Nevezetesen - nem szó szerint idézve - ha tisztelez a játékot, tiszta lesz a szíved.

Szóval - Te húshenger Ember. Hallgasd meg a Szomszédodat, mert nélküle nem vagy te se.

Furcsa módon Kovács Ádámra hivatkozva búcsúszom. Ez a név egy vers címe. Ha nem ismerem a költő ágrószakadt, de nemes lelkű, azt hihetném, hogy csapól önmaga muzsikájához.

A vers utolsó sorait ide from alkalmi kritikai recenzióként:

"Van, aki azt hiszi,
az örög elviszi.
Magasan oly kicsi,
akár a ribizli.
Látom, nem hanyagság,
már benne a NAGYSÁG!

U. i.: Amiről még szót kell ejteni: a Hungarovoxx igényes kiadói munkájáról és Farkas Anna idilli, leheletfinom illusztrációról.

E kis könyv körül jó meleg van a téiben.

Vajtai István

Párhuzamok és megoldások

Még javában állnak a karácsonyfák, de már messzebből szólnak a pásztorok csengettyül. Kijégett csillagszórók kormos tüksei és elcsent szaloncukrok gyűrőt ruhái ételetlenkednek elhagott ágyvilágában.

melegebb szobákban már hullanak a tűlevelek. Minden nap óvatossáiban gyújtunk gyertyát, vagy szomorúbban nézzük a sziporkázó, színes villanykörteket. Legszívesebben egy mindig világító, kis fáklyát szírnánk a gyantás fenyőtörzsbe, hogy sokáig világítson. Ne csak az emlékeknek, hanem a jövődnek is. Ne csak a következő napnak, hanem távolabbra is.

Ha már a December elhallgatott, világítson a cseperedő Januárnak, a náthás Februárnak, aztán a cinkékkel szerető Májusnak. Világítson tovább a rügyeket fakasztó, füvet zöldítő bolondos Áprilisnak. Biztos lángra el ne aludjon a májusi esőben, amikor illatok kőborolnak fányes nyiladékokon, és kézen fogva csalogatnak bennünket a nyárba.

Világítson a fákllya Júnusban és Júliusban esőszomszjas, tükadt nappalokon és forró éjszakákon. Cserebogaralnak, a sárguló vetésnek, szélben és omdótan fellegek alatt akkor is, amikor a múltó idő műhelyében már készülődnék az eszendő természetés. Akkor is, amikor az Ősz végigcipeli nehéz festékesvödérét az erdőn. Spricel, kenekedi, csöpögtet. Megcsipkedi a festett leveleket, a színes bogyókat, és álomra terelgeti a vetkőző fikat.

A fákllya még llobog, de már új idét jeleznek az órák és a harangok.

De - mint mondtam - még javában állnak a karácsonyfák és - ahogy sok helyen szokás - alattuk még ott vannak az ajándékok is. Úgy kicsomagolva, hogy látszószék a színes papír, az átkötő széles szalag és a tulajdonost jelző kicsiny kártya is.

Könyvet is kaptam. Könyveket. Könyvvel folytatnam, de nem az én könyveimmel. Egy másikkal, egy ajándéknak szánt kötettel, amelyik az utolsó pillanában itt maradt. Itt maradt, mint egy gölya a téiben. Csak a könyv lelke nem enged meg keserű lázadást azért, mert most nem tud elrepiülni. Nem várja szárnya mög-

dugott fejével az elmúlást.

Inkább kétszer-háromszor, újra meg újra nekifut, megpróbál felrepiülni, és tavaszi rétek felé törekszik.

Hát ilyesmi történt ezzel a Kafka-kötettel is. Pillanatnyilag csupán annyi, hogy beleolvastam.

Valójában nem élvezem most az olvasást. Valahogy úgy érzem, hogy pszichológiai vizsgálódásra kell választolnom, amikor a szimbólom meg szeretném fejteni. Segítség kellene! Jó lenne például, ha Jung mellettem ülne, de legalábbis valami közérthető, pszichoanalitikai kézisztárt tudnék használni.

Ennyit be kellett vallanom Kafikáról, pedig lát a világ már inkább ilyen, vagy legalábbis párhuzamosan halad az én gölyahír hangulati világommal. Ezekben az együtt haladó nagy ellenetekben keresgélem az igazságot - meggyőződésem szerint - nem egyedül.

Szóval a Kafka-könyvben "Egy falusi orvos"-ról is szó van, akinek rémületes víziói magam is szívesen átélem - más-képp persze. S ha már Jungot emlegettem, vízióim konklúziójaként had idézzem őt: "... Ezek a harcok hátrahagyták nyomaikat. Témesszettudomány nyelvén szólva: kifejejtek észntőns elhárító mechanizmusok, amelyek, ha már nagyon nagy a baj, automatikusan intervénálnak: ezek segítő képzetek, amelyek az emberi lélek veleszületett kiirthatatlan adottságai és maguktól beavatkoznak, ha a szükség úgy kívánja. A témesszettudomány e lelki tényezőknék csak a megjel-t tudja konstátálni, és kísérletet tud tenni racionális megmagyarázásukra, de a rejtély megfejtését megoldás nélkül egyszerűen visszautalja hipotetikus kezelt állapotha. Itt beledtközünk a végső kérdésekbe: honnan ered a tudat? Egyáltalán mi a lélek? És itt véget ér az egész tudomány ..."

A könyvet tehát ajándéknak szántuk, az, aki majd olvasni fogja, már régen és túl-ságosan messze van. Talán nem is mindig szívesen olvas magyarul. Ezért egy párhuzamosan kényelvű kiadványt választottunk. Egy oláai magyarul, mellett a német.

Az ilyen megjelenési forma nem újdonság. Magam is találkoztam sok hasonló-

an szerkesztett könyvvel. Eszembe jut most egy 1981-ben kiadott francia és arab nyelven nyomtatott "Fejlődés" című egyetemi jegyzet. Egyik felét nem, a másikat nem jól értem. De mivel például a petesejt sorsa és evolúciós lehetőségei lények, feltételezhető, hogy ez a nyelvi különbségek ellenére is igaz. A nyelv és a nyomtatott szöveg sokféle-sége nehezen eljáratható, reprodukciója nehéz. Sokszor elbizonytalanítja az embert, és különbségeket tart fent. Shakespeare, Arany János vagy Németh László lehetnek ugyan párhuzamos alkotói színvonal, de magukban hordanak egy áthatatlan jogfosztottságot is.

A zene misztériuma közérthetőbb. Bár univerzális zene biztosan nincs, mégis könnyebben bírókunk egy operanyitánnyal, mint a japán tradicionális mizsikával.

Minden átlagos családi lemezárban feltehetőleg mesterművek különböző idők-ből, más-más művész vagy zenekar előadásában. Klasszikus párhuzamok.

Én most itt Beethoven D-dúr hegedűversenyére hivatkoznék. Akár Heifetz, akár Kovács Dénes vagy Gidon Kremer hegedül. Egyetemesen és lenyűgözően egyforma, egyformán csodálatos. A hangtató felése és hangulata határozza meg azt a határt, ahol a teljesítmény és a hatás találkozik, és kimondhatja velünk a "nem lehet már tovább fokozni" ítéletét. Úgy hisszük, hogy a dallam mindig megvolt, csak fel kellett valakinek fedeznie. És mennyi más zenei gyönyörűség roham még egymás mellett.

1955-től hallgathatjuk Buck Ram máig is élős - mi több, manapság feltámadó - remekeszen dalamát a Platters együttes előadásában: Only you. Hány és hány variációját ismerjük? És Zámbo Jimmy is könnyesen-szépén el tudja énekelni. Reflexióként és nem utaztatunk. Vagy a zenei matéria mégis csak örök? Mennyi, de mennyi parallel túl erőfeszítéssé, szépséggé, munká és remény zsúfolódik körülöttünk. Megszámlálhatatlanul sok.

Talán még a vallásokról ejtsünk szót. Nekünk itt megújulásunk közepette különösen érdekes és fontos kérdés ez. Az Istenhez való viszony át- vagy újráterkelése. Nem a devalvált "Damaszkuszi jelenség" túl egyszerűvé tett gyakorlati szerint és nem a felszerelti hovatartozás következményeként kialakult konvencionális morál szabályai alapján.

Sokkal inkább Szent Ágostonnal, Luther Mártonnal együtt, Prohászka Ottokár hitével és Bartók Béla atheizmusával együtt.

Voltaire gondviselés nélküli felvilágosult optimizmusával együtt, Candide gondolkodásán és sorsán keresztül. Történiék mindez nehéz brokátfüggönyök között, vagy muskeli könnyedséggel.

A nagy lehetőségekkel elhalmozott új generációknak igen komolyan kell vennie választásait. A viszonylagosság óriási. Az öt nagy világvallás külön-külön értelmezés a maga szellemi-morális uralkodóját. Naiv igyekezet lenne a "közösen használható" abszolútumot megkonstruálni. Többek között azért is, mert a racionalitás (a tudomány) szüntelenül keresi az igazságot, mivel nem érzi magát annak birtokában.

Egyedüli lehetőségünk a párbeszéd. Ennek következményeként várható csak, hogy önmagunkon kívül mást is komolyan veszünk.

Kedves Olvasó! A kalapját emelgető Új Esztendőben várhatóan legalább két szándék igyekszik majd egymás mellett haladni (rohanni). Az egyik embervontunkkal együtt lélegző, nemes szándékú törekvés a megegyezésre, a kauzálisan is szorosra fogott eseményzövez szándékával.

A másik - vélhetően drámai dialógusokat szülő - de a merev szabályok vértetéiben nehezebben navigáló hajós szándék, miközben lavírozni próbál Széklla és Kharibúsz között.

A párhuzamok emlegetése mellett "megoldások" is jeleztem. (Ígértem?) Igyekeztem vélhetően naiv visszamenekülés lesz, csekély kényszerítő szándékkal. A Természettel való kapcsolatkeresés e lehetőség kizárólagosságát sejteti? Ha ezeket megfelelem olyan jelenségekkel, mint például az álom, a tűz, a bor (mint mámor analógiája) vagy az idő zaklatott elemzése, akkor a cselekedeteim (cselekedeteink) pillanatnyi értelmezésénél máris visszakanyarodhatunk a nehezebben kezelt kaffai kétségekhez. Mégis ajánlom a kockázatot.

Ajánlom az álomokra való várakozást. Jól hasznosuló igyekezet ez, hiszen aki álomokra vár, az egy tudattalan beavatkozást remélhet, és nehézségeinek alkalmi kompenzációját nyerheti el. (Ha szabadon repülünk tiszta ég alatt, és tudjuk, hogy mindezt álmodjuk, még a lezuhanás veszedelem sem fenyeget, hiszen

tudjuk, hogy a zuhanás előtt felébrednünk.)

A tűzrakás szertartása misztérium. Mindegy, hogy ebfőzre készülődve kövér, fekete hasú bogrács alatt gyújtjuk meg és csodáljuk révülten a feltörő lángokat. A tűz felett vibráló levegő remegése és a szétterülő meleg a Napistent hozza közelebb. Tiszteljük és féljük is, mert az erdőtüzek vagy a puskacső lángja is ugyana a romantikus, de fékezhetetlen vad erő.

A borból nóta is fakad, és a kettő együtt már maga a gyógyulás. A baj csupán annyi, hogy bár a kemence ajtaja melegebben nevet, és még a csend is illatos lesz, de nem haljuk meg időben a ziháló lélegzetet és a suhintásokat.

Az idő maga a tenger. Végtelen és mély. Ernyedten élvezzük simogtatását, de tehetetlenül szenvedjük háborgásait. Hiszszük, hogy uralkod, és mélyebből keressük vissza történelmünket és sorsunkat.

Vannak egyszerűbb lehetőségeink is. A mulandóság bizonytalanság ellen kiváló helyszín egy padlás. Itt általában minden más, mint a földszinten. Múltszagú régi bútorok, újságszemek, aztán mindenféle lommal megrakott kosarak. Kifőtt szerelmes levelek azoktól, akik már nem tudják visszavonni vallomásaikat. Galambok, egerek és baglyok között mindig álmódó csend van, és sok-sok tanács a múlt érintésében.

Egy valamirevaló padlásról soha nem hiányozhat egy valamire való tűkr. Ha meg van, meg nem úszhatjuk, hogy bele ne nézzünk. Nagy magányunkban üdvözöljük önmagunkat. Kínjainktól vagy végsőnkéntől megrettenve kelletlen moosolyi fakad szájunk körül, és azonnal új helyszínt keresünk töprengéseinknek.

Információink közben feszengünk, és böcs kitérőkkel próbálunk megnyugvásokat keresni. Mert hát mi sem egyszerűbb, mint például a sován ingerület ellen felidézni az ősi madárvolárat. Az elkészülteket fegyelmezett rendjét és mindenek előtt az összetartást. Ezemlyi fecske gyülekezetét a villanydróton. Az égbetörő csicseregő szármalást és a nesztelen repkedések utáni hangos csivitelést. Fecské-nyelven. Egy nyelven. Vagy gondoljunk arra, amikor lélegzet visszafogva üldögélünk egy nádsziget takarásában. És gyönyörködünk. Előítünk a hatalmas tocsogó, tele készülő madarakkal. Fekete gölyök, kőcsagok, kanalas géme, mindenféle róccékkel.

Keveredve legalább ezren. Még az ölyvek is nagy tisztelettel ülnek a környék hágyástaíján.

Aztán sokszor vagyunk úgy, hogy arcunkon, amikor olyan arcokat látunk, amelyekben indulatok kinyílnak vonaglanak. Antidontunként ajánlom: a vad szemét. A teremtés tiszta ősalápotát, amit azért sokkal kevesebb korom és por ront, mint a mi szemünkét. A nádkeretes réten, a vénséges nyárfaik tövében vagy a sűrű csendeseiben jobb a levegő. És hát az a vadszem éjszaka is kell, hogy működjék. Rövid a nappal, meg veszélyes is. Az éjszaka meg tág, és rendszerint alszik a föléllenség.

Az égből derengése vagy a gyenge holdfény, de a pemetező eső is takar és segít. A vad nem topog, nesztelenül mozog az éjszakában is. Pedig lehet, hogy egyenlő esélyekkel versenyezhetnének, ha közebe nem szólnának a ragadozók. A vérsze a templom tetejéről is észreveszi az eget, de még a szócskét is. A varjú nagyon magáról meglátja a hóra hullott kukoricaszemet.

Mind ezekből már ami a vad szemét illeti - nem sokat látunk. Sokkal inkább akkor találkozzunk a tekintet varázsával, amikor roszban sántítunk, vagy véletlen a találkozás. A fírvágókat megcsodáló koronás tizenkettes, a szunyókálásban tetten ért özbak, vagy az utolsó pillanatilag fészeken kötő énekes rigó, nem is beszélve a hálóban vergődő nyúl rémületéről - az arcauk van írva.

Vagy amikor egymásnak feszülnek a párbajozó szarvasbikák. Hogy villog a szemük. Vágyakozás, várakozás, rémület és szenvedély csillog az agancsok tövében.

Aztán döbben a fegyver, és minden dialdának vége. A véletlen és a sors szeszélye kioltja a perzselő tüzet. Üveges homály és néhány tölgylevel takarja el végleg a szikrázó tekintetet.

Ezekben a szemekben mégis mindig el lehet igazodni. Észre lehet venni, hogy veszélyt jelentenek-e vagy sem. A tiszta felismerés megnyugtató még akkor is, ha fennmaradásokat sejtet. Megnyugtató, mert biztos és őszinte.

Lehetne folytatni a példákat. Lemondásról, élni akarásról, szorgalomról, türellemről, alázatról és kitartásról. Szeretetről meg hiszégről és ki tudja még mi mennyi benneünk is létező kétségéről.

Valamikor régen naphosszat ücsörögtem egy háborús pontonhíd meredek rámpá-

jánál. Agyonrakott szekereket és stráfkocsikat vontakoztak fíradt lovak. Csattogtak az ostor, de sokszor ez sem volt elég. Gondolt egy nagyot valaki. Tüzes kancát és tajtékzó csöddört hozott. A csöddört befogták valamelyik sárnehéz kocsiába. Őt is sem kellett, húzta, amíg tudta. Húzza, amíg a kancát előtte kellett. A tajtékzó vágyakozás egyszer nem volt elég. A krumpilis zsákokkal agyonrakott kocsit félúton megállt. Aztán lassan hátrafelé kezdett gurulni. Húzza a szerelmes csöddört, krumplistól, gazdától, mindenestől a folyó felé. A tempó fokozódott. Hangos recsegéssel tört össze a hidkorlát. A rakomány és a kocsis hátsó kerekei a sekély vízbe dőltek. A rúd égnék me-

redt, a csöddör a nyaklón lógott. Két szempárt soha nem felejték el. A ló az életéért rimánkodott hűrögve, rémületben. Gazdája a rúdon mászott fel, hogy elvágja a nyaklót. A szép állat a vízbe zuhant. Nem történt báj. Láthatólag semmitől nem ment el a kedve. Ebéd után már újra befogták.

A régi dráma helyén nagy hidat építettek. Lő alig poroszokalt rajta. Így a jó! Ki a boldog és ki a gazdag? Mi vagyunk azok. Miénk a csend, a fák suhogása, a zörgő avar és a mátyásmadár rikantása. Ezen békében lehet osztozkodni.

Vajtai István

Elsüllyedt évek VII.

- Lesám, - mondta Nagygyusztí - erősen fogy a tüzelő. Kellene szemet szerezned.

- Nekem? - a fiatalok azt hiszik, mindent tudniuk kellene - fogalmam sincs róla, hogyan.

- A Várban ad jegyet vagy utalványt egy gh-s tisz. Delátun van szolgálóiban.

- Biztos? Csak úgy odamegyél?
- Nem csak úgy, katonatiszti hozzátartozóként. Civileknek már nem jut a készletből.

- Jó. Én szívesen, csak... például mennyit kell rendelni? Mikori szállításra? Ők hozzák ide, vagy találják szállítót?

Nagygyusztí úgy nézett rám, mint tanár a készületlen diákra.

- Mindent a Honvédség mond meg neked, te meg teszed, ahogy lehet. Eddig az urad intézte a beszerzést?

- Áh, nem házas. Én viszont előrelátó vagyok, és mint civil asszonyosság tavaly télt előtt telehordattam fával a pincémet. Ott maradt cukor, liszt, minden. Aki igénybeveszi az én otthonomat, annak nem lesz gondja tavaszig...

Elszomorodtam. Átbálgattam a verandát, hogy fiammal - már elmúlt négy hónapos - beszéljem meg a világ dolgait. Tényleg úgy, olyan komolyan számoltam be bánatainkról és örömeinkről, mintha felnőt lenne. Valószínűleg sokkal többet megértett, mint hiszünk a kicsikről, egy éves korára, mire beszélni kezdett, semmit se kellett tanítani neki. Természetes könnyedséggel illeszkedett bele a "menekülti" életformába.

Kopogtattak az ajtómon. Kiszusztí lépett be azzal a sugárzó kékszemű mosolyával, amittől minden teremtett léleknek elmúlt a rosszkedve.

Mi itt Imrus magyaróvári házában úgy éltünk, mint a rokonok. Attól a perctől kezdve, hogy férjem idehozott bennünket.

Imrus szép, magas negyvenes özvegyasszony volt, édesanyját, Lujza nént ritkán láttam. Azt hiszem, utált engem, de melegségre szólva bizonyára a többieket is, akik betolakodtak az ő csendes otthonába. Gizus Imrus rokona volt, Gizus férje Nagygyusztí, cégvezetője a teljes berendezésével, szakembereivel s azok családtagjaival Dunántúra "visszavont" hadi-gütemének. Két kisebb gyerekkel, Öcsivel és Hugiival, meg rengeteg pakkal szorongtak egy szobában. Kiszusztí Imrus nappalijának heverőjén kapott szállást. Ők, én meg a fiam verődünk egy famliába.

Még hármán laktak a ház végében, gondolom, eredetileg is vendégszobában. Egy sovány, földülő közhágés az éjszaka csendjében falakon át hallható tüzelést, valószínűleg tüdőgyulladás volt, akkor még antibiotikumok hiányában. Minden nap kijárt a Székesfehérvár alatti frontra. Sőt, éjjel hajnalon jött érte nyitott katonai autó, szégyény hatalmas piros nő sisálat tekert a nyakára. Este jött meg. Soha nem beszélünk róla, de mindannyian vártuk, hogy megjön-e.

Asszony élt vele, de nem a felesége, és az asszony fia. Magányos, egész nap a városban kóborog kétségbeesett szemű tíz-tizenkét éves fiú. Lujza nem szerint az asszony elhagyta a tüzér miatt a férjét, s hozta a fiát is, aki persze az apjával akart

volna maradni. Boldogtalank és megközelíthetetlenek - egyetlen alkalommal a tüzér a verandán kifakadt Nagyszuztinak:

- Borzalmas. Megkapják a reggeli vodkájukat és állva, szinte vállvetve jön, hömpölyög a tömeg szembe a halállal. Aki elesik, átlépik. Rálépek. Én pedig kénytelen vagyok lövetni és lövetni és lövetni ... fedezni a mieink visszavonulását.

Többet nem beszélgettünk, ők meg mi. Hetek múltán búcsúszó nélkül tűntek el, kórházba, nyugatra, vissza a családjukhoz - ki tudja.

Tehát azon a délutánon, mikor resteltem, hogy nem tudom, miként kell szemet szerezni, Kisgusztú kopogtatott az ajtómon.

- Te Lea, én még állítólag gyerek vagyok, de tízennyéves. Sokban tudok neked segíteni, ha akarsz, elkísérellek a Várba. Meg mindenfélét fel tudok emelni. A Kisbalázsról is vigyázhatok, ha elmegy hazulról.

Megnyugodva hagytam magukra a fiatalukat, a kapuban még hallottam, hogy - némileg mutálón - Kisgusztú énekel a fiamnak.

Elég sokáig tévelyegtem a vaksötét városban, míg elém meredt a Vár vaskos tornyba. Kaput is találtam, nyagot, csukva, a kilincse fél métere, nyiszorog, de nem enged.

Az ember a gyerekkori emlékeiből él. Az otthoni nagyapunknak is ekkora kilincse volt, kicsit meg kellett emelni a bal kezünkkel - szóval bent álltam a magyaráróvár Vár aulájában a hibátlanul tökéletes sötétben.

- Mit akar? - kérdezte szinte mellettem a hang.

Elmondtam, mint a leckét.

- Várjon, csak a másik kezembe veszem a vödört.

Úristen! Hol vagyok?

- Na most nyújts felém a kezét - nem arra, a bal kezét, a jobb kezével meg fogja a korlátot. Óvatosan, lépcsőn megyünk felfelé.

Ajtónyílás alatti fénysáv látszott.

- Menjen be, a szűzados úr igen jó ember. Itt kint megvárom magát, és leléksérem.

Másnap leszállították a szép fekete szemet, s hozzá az én szolgálatomra egy tisztelgényt. Irmus neki is talált szállást, de mivel aznap semmi tennivalót nem találtunk neki, s mivel légnymás következtében kicsit síkelt, és majdnem néma

volt, gondolom, erősen unatkozott. Évtelt, aludt és másnapra hült helye volt. Akkoriban már nemigen számolták a tisztelt a legénységet. Hiába ígérte a nyilas kormány, hogy aki nem fog fejegetni "felkoncolandó". (Érdekes, ez az addig nem hallott furcsa gonosz szó szinte kísért.)

Kedves karácsonyt ültünk nálam, az ebédidőben állították fel a fát, kicsi háziilagos figyelmességekkel lepték meg egymást. Fiam kerekre táglalt szemekkel bámulta a gyertyafényt meg a csillagszórót. A gyerekek, Kisgusztú, Őcsi, Hugó, Balázs kedvéért lekizdódtam a sírást. Semmit nem tudtam szerettemről. Szerencsémre azt se tudtam, hogy most kerítik be, lövik, bombázzák, pusztítják, ölik Budapestet.

Karácsony első napjának délutánján együtt ült a "familia", csendesen beszélgettünk.

- Nem mehetnének el a gyerekek borért? - vetette fel a költői kérdést Irmus.

- Csak pénz kérdése - állt fel virgoncra Kisgusztú.

Mivel a "gyerekek" másik fele én voltam, kaptam magamra a félbúndiát, meg az antilop félcipőmet. A csokrogóan hideg felér karácsonyra nem készültem fel otthon. Mármin Budán otthon. Azt hittük, néhány hét, s vége az egésznek...

Hát mentünk, csizkáltunk Kisgusztúval karonfogva, a régi házak magas tetéjén hóprém, az ablakokból mégiscsak kiszűrődő fény a járdán rózsaszín, a toronyóra kongott, a kocsmá ajtaján meleg, borszag és vidám hangoskodás dől ki, amint beléptünk.

Visszafelé a tükörsírára fagyott úton még óvatosabban kellett lépkedni a demizson bor miatt. Neveltünk nagyokat, örültünk az életnek, semmiféle holnapra nem gondoltunk.

- Arról beszélgettünk, - mondta otthon Nagyszuztinak - hogy a gyárral Ausztráliába költöznék. Mi a szándékod? Elintézhethető, hogy velünk jöjjetek. A pénzed előbb-utóbb elfogy, apád nem tud utána küldeni, visszamenni lehetetlen, az urad nem jelentkezik. No?

Azóta se adott hírt a férjem magáról, hogy itt Óváron deponált bennünket. Még aznap este írtam neki a legutóbbi ismert címére, talán utána küldik. Nagyon fáj a szívem.

Nem jött válasz, Nagyszuztinak remek, vastag talpú, meleg csizmát hozott hazra. Már intézkedett, német nyelvű levelező-

nek vették fel az üzemhez.

A szilveszteri éjféli misén tömve volt a templom, soha olyan áhitatos ima, ének, könyörgés nem szállt százak szívéből, mint akkor ott 1945 első órájában, fel a csillagos hideg égnék.

Múltak a hetek. Az addig békas városban felvélőlt a légiradó szírenája. Sieltünk mindannyian a pincébe, a bombák zuhogtak, Gízus imádkozott a gyerekekkel. Fiam, mint gyakorlott légiveszélyes, békésen szundikált, mivel annak volt az ideje. A közelben vígott be az istenátka, a légnymás kiverte a kótszámnyú tölgyajtót. Hallottam, hogy hűznék el a gépek, kimentem körülölnézni.

Nagyszuztinak utánam jött. Némán jártuk az udvart, vajon hol csapnak fel a lángok.

- Baj van, Leám.

- Az van...

- Komoly baj van. Beléd szerettem.

Ezen a néhány perccel kívül soha nem maradtunk kettesben. Soha pillantás, a hangszín árnyalatváltozása nem jelezte nekem a veszélyt. Lehorgasztott fejjel figyeltem új csizmám lépegető mozgását.

- Hát akkor nem mehet veletek Ausztráliába.

- Köszönöm.

Ballagtunk vissza szótanul, egymás nézve a "familiához". A szírenák lefűjték a légiveszélyt, Kisgusztúval ketten vittük Balázs gyerekkocsiját, - meddig még? Éjjel vagy hajnalban mentek el csendben, titokban. Így kellett tenni, azokban az időkben ez a szokás jött divatba. Búcsúzás nélkül is túl fájdalmasak voltak a találkozások és elválások.

Talán január vége vagy február eleje egy hóvizataros napján két katona jött értünk, szertartásos udvariassággal hordták az autóból ki sem csomagolt máhálnak, és segítettek a pakolásban. Csak gyorsan, gyorsan. Főhadnagy úr parancsa, hogy siessünk. Az utak rosszak, ha mindent belep a hó, eltévedünk.

- Köszönöm szépen a pogácsát, Lujza néni. Köszönök mindent. Isten veled, Irmus, Isten áldjon.

Egyházassághelyén tágas főtéri otthonukban Szitáké, a férjem, meg Matácska úr, a csicskás - később társunk a Bajos és jó barátunk - vártak ránk. Meg fűtött szobal. Kinyitottam az ablakot, beáradt a tél illata. Otthon, Baján van ilyen illata a télnek. De jó is a Sors, hogy nem küldött Ausztráliába!

A Bajai Honpolgár tartalommutatója 1998. (9. évfolyam)

1. szám (január)

- Szentiványi Gábor: Londoni levél (1-2. old.)
 Bajai évfordulók 1998-ban (összeáll. Blága Borbála) (2-3. old.)
 Schmidt Antal: Kétszer termő 80 év (3. old.)
 Olvasói levél (Horváth János) (4. old.)
 Schmidt Antal: Fiala bajai muzsikusok Londonban (4-5. old.)
 Tamás Enikő: Mít visz a víz? (5-6. old.)
 Bánáti Tibor: dr. Csörzs Károly (1892-1935) (Bajai arcképcsarnok) (7-9. old.)
 Solymos Ede: Jelky András 4. rész (9, 12-13. old.)
 Udvardi István: Kalamajka a Himnus körül (13-14. old.)
 Bánáti Tibor: Könyvritkaságaink (14-15. old.)
 Vajtai István: Újévi dolgozat (15-16. old.)
 Küllely Lea: A fű mindig újra sarjad - Valóság II. (16-17. old.)
 A Bajai Honpolgár tartalommutatója 1997. (összeáll. Jász Anikó) (18-19. old.)

2. szám (február)

- Laki Ferenc: Öröklődés - biodiverzitás - génsebészet - klónozás (1-2. old.)
 Az 1997-ben kitüntetett bajai honpolgárok listája (3. old.)
 Solymos Ede: Jelky András - 5. befejező rész (3-4. old.)
 Vajtai István: Zsellemé Solymos Márta grafikus emlékkiállításáról (4-5. old.)
 Vajtai István: Egy jelentős sportkarrier emlékezete (Tálalkozás Mihályfi Jánossal) (6-7. old.)
 Újvári Barbara: "Tudod, a helyzet az jó, de nem reménytele..." (8. old.)
 Schmidt Antal: Ismét koncertezik a bajai kamarazenekar (10. old.)
 Hajnóczy J. Gyula: Aeneas hajós club - Hat gimnazista története - 4. rész (11-13. old.)
 Küllely Lea: A fű mindig újra sarjad - Eszmék és valóság I. (13-14. old.)
 Schmidt Antal: Aranydiplomás biológusnőnk (16. old.)
 Beke György: Fialla Lajos pályája Bukarestben (17-20. old.)

3. szám (március)

- Bálint László: Egy régen várt helytörténeti kiadványról (1-2. old.)
 Solymos Ede: Szegény halász és az érsek - 1. rész (2-4. old.)
 Schmidt Antal: "Botanikus vagy csillagász akartam lenni!" - Életét beszélgetés dr. Friedmann Imre algológussal (4-6. old.)
 Laki Ferenc: Lágyszárú virágos növényeink - 1. rész (6-7. old.)
 Vajtai István: Meddig él a skorpió? (7-8. old.)
 Schmidt Antal: egy kép, egy történet (dr. Vajtai István) (8-9. old.)
 Merk Zsuzsa: 1848. Baján (10-11. old.)
 B. Horváth István: Látomás-képek téli Dunán (vers) (12. old.)
 Bánáti Tibor: Allaga Géza (1841-1913) (Bajai arcképcsarnok) (12-15. old.)
 Jász Anikó: Szemző Erzsébet - születésnap-i interjú (Bajáról indultak) (15-18. old.)
 Küllely Lea: A fű mindig újra sarjad - Valóság III. (18-20. old.)

4. szám (április)

- Hegedűs István: Az Uránia mozi (1-2. old.)
 Küllely Lea: A fű mindig újra sarjad - Eszmék és valóság II. (3-4. old.)
 Müller Adrienn: A Petőfi-sziget mondája (4. old.)
 Bálint László: dr. Obádovics J. Gyula (Bajáról indultak) (5-8. old.)
 Solymos Ede: A szegény halász és az érsek - 2. rész (8-9. old.)
 Olvasói levél (Kabdebó Tamás) (9-10. old.)
 Dániel József: Práter Anianus - In memoriam Tordai Ányos (10-13. old.)
 Schmidt Antal: A Föld napja - április 22. (13. old.)
 Richnovszky Andor: Ha lehetne... (vers) (13. old.)
 Bánáti Tibor: Nagy András (1898-1979) (Bajai arcképcsarnok) (14-16. old.)
 Sági Jenő: Villanások a Sárköz vizeinek történetéből - A 100 éves "Csanádi Gőzszivattyú Telep" története - 1. rész (16-19. old.)
 Wellisch Géza: Egy bajai gondolatai Haffából (19-20. old.)

5. szám (május)

- Kovács Zita: A 40 éves Duna Fotóklub kiállításá elő (1-3. old.)
 Horváth Gyula: Szubjektív kommentár a Bajai Honpolgár 1988. áprilisi számához (3. old.)
 Vajtai István: Lepkék és pillangók (4-5. old.)
 Bálint László: Mohayné Katanics Mária (Bajáról indultak) (5-8. old.)
 Küllely Lea: Az unneprontó (8-9. old.)
 Szentjóni Szabó Tibor: A Városvédő Egyesület közleménye (9. old.)
 Szabadkai Kiss István: Emlékezés Bajára (vers) (10. old.)
 Laki Ferenc: Virágos, lágyszárú növényeink - 2. rész (10-11. old.)
 Hajnóczy J. Gyula: Aeneas hajós club - Hat gimnazista története - 5. befejező rész (12-13. old.)
 Solymos Ede: Ezüstművesek Baján (13-14. old.)
 Sági Jenő: Villanások a Sárköz vizeinek történetéből - A 100 éves "Csanádi Gőzszivattyú Telep" története - 2. befejező rész (15-17. old.)
 Schwalm Pál: Öcsike (17. old.)
 Silling István: Első néprajzi kaulszunk - Bellosics Bálint úttörő munkássága... - 1. rész (18-20. old.)

6. szám (június)

- Árkosi Antal: Gondolatok Baja város építkezéseiről (1-3. old.)
 Solymos Ede: "Bárkabélt kereskedők" a Dunán (4-5. old.)
 Vajtai István: Fekete golyó (5-6. old.)
 Pápai Tamás: Adomák városunk régi gyógyszerészeiről (6-8. old.)
 Bálint László: Versék elő - Az "Irodalmi majális" c. költői est bevezetője (8-9. old.)
 B. Horváth István: Isten (vers) (9. old.)
 Bárzilaj Jákov: Nem minden fekete mindig (vers) (9. old.)
 Bárzilaj Jákov: Várom apámat (vers) (9. old.)
 Pári Mirella: Zsolttár (vers) (9-10. old.)
 Küllely Lea: Elszűleget évek - Displayed persons (10-12. old.)
 Laki Ferenc: A kullenesokról (12-13. old.)

Sárosy Józsefné: Magyar lányomok Angliában (14-15. old.)

Schmidt Antal: Algarajzok, absztrakciók (15-16. old.)

Silling István: Első néprajzi kalauzunk - Bellosica Bálint úttörő munkássága... - 2. rész (16-18. old.)

Vajtai István: A bajai fociról (18-20. old.)

7. szám (július)

Solymos Ede: Bátai halászek a bajai Dunán (1-2. old.)

Külley Lea: Elstüllyedt évek - 2. rész (3-4. old.)

Bánáti Tibor: Szőlőnivalók Széll Péterhez (4-6. old.)

Dániel József: Bognár Benedek (6-8. old.)

Marosfalvi Antal: Bandi emlékezete (11-12. old.)

Dékány Adrienn: Nem várt faj a Kárpát-medencében: vadgesztenye-aknázómoly (12-16. old.)

Szavikovicsek Viktória: Városunk vendég természeti értékei - A tarka sáfrány (16-17. old.)

Laki Ferenc: Nyári lágyszárú növényeink (17-18. old.)

Udvardi István: Zsoltár vagy Kunasztánc? (18-19. old.)

Brachinger Tamás: A következő könyvjárandóság városunkban... (20. old.)

8. szám (augusztus)

Solymos Ede: A halászek pontyszimbóluma (1-3. old.)

Levelezőlapok (Millunov Dániel) (3. old.)

Kovács Zita: Baja és a Duna c. képzőművészeti kiállítás (3-4. old.)

"Baja és a Duna" - Solymos Ede néprajzkutató megnyitója (4. old.)

Külley Lea: Elstüllyedt évek - 3. rész (4-6. old.)

Dániel József: In memoriam Borbás Mihály (6-7. old.)

Vajtai István: Elefántok és orchideák (Emlékek Thalföldről és Szingapúról) (7-9, 12-13. old.)

Bajai néprimnepsély a halászejegyeben (fotó: Gyulavári József) (10-11. old.)

Schmidt Antal: Régészet és érnészet (13-14. old.)

Harcos István: A Széchenyi Ferenc jutalomérem (14. old.)

Bánáti Tibor: Hirmann Ferenc (1855-1939) (Bajai arcképesarnok) (15-16. old.)

Dániel József: Ajánlás egy szemelvényhez

(17. old.)

Horváth Ádám: Végtelen csillagok kietlen világa (17-18. old.)

Laki Ferenc: Gyógynövények - drogok (18-19. old.)

Szalma Sándorné: Aranydiplomás találkozónkat ünnepeztük 1998. június 7-én a Tóth Kálmán Gimnáziumban, a volt Misszonyunk Iskolanevéreinek Római Katolikus Tanfőképzőjében (19. old.)

USA-beli levél (Bernhardt Kincsi) (20. old.)

9. szám (szeptember)

Bálint László: Bajától Bajáig? (1-2. old.)

Schmidt Antal: Egy kép, egy történet (Jászberényi Matild) (2-3. old.)

Tamás Enikő: Vizes élőhely-rehabilitáció Magyarországon: Természetvédő társadalmi szervezetek találkozója (3-4. old.)

Külley Lea: Elstüllyedt évek - 4. rész (4-5. old.)

Laki Ferenc: Lágyszárú, virágos növényeink - 3. rész (7-8. old.)

Schmidt Antal: Portrévizslat hangvillával (8-9. old.)

Pazár László: Kaland a Ferenc-csatormán (avagy empirikus hozzászólás a csatornaügyhez) (9-10. old.)

Vajtai István: Három történet - Első történet: Látogatás az Öreg Hölgynél (10-13. old.)

Bálint László: Keszthelyi György (1928-1998) (13. old.)

Bánáti Tibor: Miskolczy Ferenc (1899-1994) (Bajai arcképesarnok) (15-18. old.)

Vajtai István: Három történet - Második történet: Találkozás a Kormányzóval (19-20. old.)

10. szám (október)

Farkas Anitla: Jubiláló iskola - 75 éves a Bányai (1-4. oldal)

Kovács Zita: A 90 éve született Kun István emlékére (1908-1980) (5. old.)

Schmidt Antal: A Bossányi hagyaték soráról (5. old.)

Egy bajai a nagyvilágban - Bossányi Ervin (1891-1975) (5-6. old.)

Vajtai István: Az év diákja a jövő fizikusa? (7. old.)

Kovács Zita: Balficánok könyve I. - Az elmélet (8. old.)

Kovács Zita: Egy sor a művészet-történet-írás XX. századi fejezetéből (8-10. old.)

Vajtai István: Egy tölcsök titkai (10-11.

old.)

Mándics Mihály: Megyénk legmagasabb pontja - a csísvolyi Ólomhely (11-12. old.)

Kosztolányi Károly: Emlékezzünk v. Kosztolányi Józsefre (12-13. old.)

Dániel József: Mindszenty Baján (13-16. old.)

Kahdebő Tamás: Személyes emlék (16-17. old.)

Bálint László: Október 23-a előtt (17-18. old.)

Vajtai István: Három történet - Harmadik történet: Takács Károly olimpiai bajnok Baján (18-19. old.)

Schmidt Antal: A tamburakészítő (19-20. old.)

11. szám (november)

Solymos Ede: Kalandom a kukucskával (1-2. old.)

Jakab István: Bözsinek odaát (vers) (3. old.)

Jakab István: Őszi gaz (vers) (3. old.)

Mándics Mihály: Ötven éves a csísvolyi buznyevő klub (6-7. old.)

Bánáti Tibor: 135 éve Baján született Kodály Zoltánné Schléisinger Emma (7-8. old.)

Mándics Mihály: Nem bántja a szemét a szemét? (8-9. old.)

Kovács Zita: Gyulavári József jubileumi fotókiállítás (9-10. old.)

Barnáné Váradi Éva: Kényvajánló - Egy bajai származású költő könyvéről (10-11. old.)

Bánáti Tibor: Macskák és kertek (könyvajánló) (11. old.)

Olvasói levelek (Horváth Gyula, Szemenkér Mátyas) (11. old.)

Vajtai István: Méhek tánca (12-13. old.)

Külley Lea: Elstüllyedt évek - 6. rész (13-15. old.)

Schmidt Antal: Egészségtankönyv (15. old.)

Dániel József: Emlékezés a Kárpát-csaták bajai hősére (16. old.)

Schmidt Antal: Prokop Péter: Kiállítás és könyvbemutató (17. old.)

Szentiványi Gábor: Londoni levél (18-19. old.)

Bánáti Tibor: Volt egyszer egy Szentháromság téri artéri kút (19. old.)

Urban Péter: Tisztelet Szerkesztőség! (20. old.)

12. szám (december)

Bánáti Tibor: A "Bajai Jóerkölcsű Tekéző- és Kártya Kör" (1. old.)
 Felálltak a bajai bizottságok (2. old.)
 Vajtai István: December (2-3. old.)
 Uherkovich Gábor: Az Aradi Tizenhárom pécsi emlékhelye (5. old.)
 Bánáti Tibor: Bérci László (1909-1997) (Bajai arcképcsarnok) (5-7. old.)
 Gara (Millunov Dániel gyűjteményéből) (7. old.)
 Prokop Péter: A kölyökmökös (7-8. old.)
 Küllely Lea: Elszüllyedt évek - 7. rész (8-9. old.)
 Solymos Ede: Ismét Bossányiról (11-12. old.)
 Harcos István: Emlékezzünk az 50 éve elhunyt Telcs Edére! (1872-1948) (12-13. old.)
 Laki Ferenc: Gyomnövényeink (13-15. old.)
 Buzetzký Győző - Schmidt Antal: Barátságban a természettel: nemzeti parkok a Duna mentén (15-16. old.)
 Schmidt Antal: Vasárnap klasszikusok (16-17. old.)
 Kosztolányi Károly: Cserkészkarácsony Baján (18. old.)
 Jász Anikó: Tallózó a Zombor és Környéke számból (20. old.)

Cikkorozatok mutatója

Aeneas hajós club (Hajnóczy J. Gy.)
 4. rész 2/11
 5. rész 5/12

Bajai arcképcsarnok (Bánáti T.)
 Allaga Géza 3/12
 Bérci László 12/5
 Dr. Csörsz Károly 1/7
 Hírmanó Ferenc 8/15
 Miskolczy Ferenc 9/15
 Nagy András 4/14

Bajáról indultak (Bálint L.)
 Mohayné Katanics Mária 5/5
 Dr. Obádovics J. Gyula 4/5
 Szemző Erzsébet (Jász A.) 3/15

Egy kép, egy történet (Schmidt A.)
 Jászberényi Matild 9/2
 Dr. Meislné Gondos Hildegard 2/15
 Dr. Vajtai István 3/8

Első néprajzi kalauzánk (Silling I.)
 1. rész 5/18

2. rész 6/16
 Elszüllyedt évek (Küllely L.)
 Displayed persons 6/10
 II. 7/3
 III. 8/3
 IV. 9/4
 V. 11/13
 VI. 12/8

A fű mindig újra sarjad (Küllely L.)
 Valóság II. 1/16
 Valóság III. 3/18
 Eszmék és valóság I. 2/13
 Eszmék és valóság II. 4/3
 Három történet (Vajtai I.)
 Első történet 9/10
 Második történet 9/19
 Harmadik történet 10/18

Jelky András (Solymos E.)
 4. rész 1/9
 5. rész 2/3

Lágyszárú, virágos növényeink (Laki F.)
 1. rész 3/6
 2. rész 5/10
 3. rész 9/7

Szegény halász és az érsek (Solymos E.)
 1. rész 3/2
 2. rész 4/8

Vilázások a Sárköz vizeinek történetéből (Sági J.)
 1. rész 4/16
 2. rész 5/15

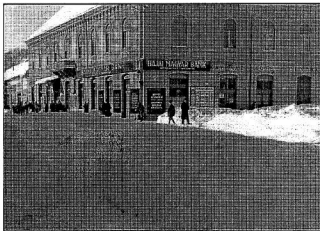
Szerzői névmutató

Árkosi Antal: 6/1
 B. Horváth István: 3/12; 6/19
 Bálint László: 3/1; 4/5; 5/5; 6/8; 9/1; 9/13; 10/17
 Bánáti Tibor: 1/7; 1/14; 3/12; 4/14; 7/4; 8/15; 9/15; 11/7; 11/11; 11/19; 12/1; 12/5;
 Barnáné Váradí Éva: 11/10
 Bárziláj, Jákov: 6/9
 Beke György: 2/17
 Bernhard Kincsi: 8/20
 Blága Borbála: 1/2
 Brachinger Tamás: 7/20
 Buzetzký Győző: 12/15
 Dániel József: 4/10; 7/6; 8/6; 8/17; 10/13; 11/16
 Dékány Adrienn: 7/12
 Farkas Attila: 10/1

Fenyves László: 11/3
 Gyulavári József: 8/10
 Hajnóczy J. Gyula: 2/11; 55/12
 Harcos István: 8/14; 12/12
 Hegeffus István: 4/1
 Horváth Ádám: 8/17
 Horváth Gyula: 5/3; 11/11
 Horváth János: 1/4
 Jakab István: 11/3
 Jász Anikó: 1/18; 3/15; 12/20
 Kabdebó Tamás: 4/9; 10/16
 Kosztolányi Károly: 10/12; 12/18
 Kovács Zita: 5/1; 8/3; 10/5; 10/8; 11/9
 Küllely Lea: 1/16; 2/13; 3/18; 4/3; 5/8; 6/10; 7/3; 8/4; 9/4; 11/13; 12/8
 Laki Ferenc: 2/1; 3/6; 5/10; 6/12; 7/17; 8/18; 9/7; 12/13
 Mándics Mihály: 10/11; 11/6; 11/8
 Marosfalvi Antal: 7/9
 Merk Zsuzsa: 3/10
 Millunov Dániel: 8/3; 12/7
 Müller Adrienn: 4/4
 Pápai Tamás: 6/6
 Pári Mirella: 6/9
 Pazár László: 9/9
 Prokop Péter: 12/7
 Richnovszky Andor: 4/13
 Sági Jenő: 4/16; 5/15
 Sáros Józsefné: 6/14
 Schmidt Antal: 1/3; 1/4; 2/10; 2/15; 2/16; 3/4; 3/8; 4/13; 6/15; 8/13; 9/2; 9/8; 10/5; 10/19; 11/15; 11/17; 12/15; 12/16
 SchwaIm Pál: 5/17
 Silling István: 5/18; 6/16
 Solymos Ede: 1/9; 2/3; 3/2; 4/8; 5/13; 6/4; 7/1; 8/1; 8/4; 11/1; 12/11
 Szabadkai Kics István: 5/10
 Szalma Sándorné: 8/19
 Szemenkár Mátyás: 11/11
 Szentiványi Gábor: 1/1; 11/18
 Szentjóni Szabó Tibor: 5/9
 Szlavikovics Viktória: 7/16
 Tamás Enikő: 1/5; 9/3
 Udvardi István: 1/13; 7/18
 Uherkovich Gábor: 12/5
 Újvári Barbara: 2/8
 Urbán Péter: 11/20
 Vajtai István: 1/15; 2/4; 2/6; 3/7; 5/4; 6/5; 6/18; 7/11; 8/7; 9/10; 9/19; 10/7; 10/10; 10/18; 11/12; 12/2
 Wellisch Géza: 4/19

Folyamórték pontonhíddal 1926. (Kovács Sándor gyűjtése)

Minden kedves olvasónknak
Boldog Új Évet Kíván a
Bajai Honpolgár Szerkesztősége

BAJAI HONPOLGÁR

1906. január 1. óta megjelenik
Főszerkesztő: Dr. József Jász

Városi- és
Községi- és
Könyvtári- és
Lap- és
Könyvtári- és
Könyvtári- és

Megjelenik minden hétfőn

célú lapján

ISSN 1413-4469

<http://www.bajaihonpolgar.hu/bajaihonpolgarintezes.html>

A szerkesztőbizottság vezetője:

Bécsi Tibor

Szerkesztő:

Osváth József

A szerkesztőbizottság tagjai:

Bécsi Tibor, dr. Bécsi Tibor, Jász Anikó, Kálcza

Deák, dr. Laki Ferenc, Sárgy József, dr. Solymos

Ede, Schenki Antal, dr. Vajtai István

Lapalapító és kiadó:

Óvárosi Általános Művelődési Központ

Postacím:

6500 Baja, Okmányos tere u. 14.

Fenntartó:

Bajai Honpolgár Alapítvány

Az alapítvány számviteli bizottsága:

OTP Kereskedelmi Bank Rt. Bajai

Fiókja 11732033

Bajai Honpolgár Alapítvány 20036119

Nyomdai munkák:

BAJAPRESS Kft.

Baja, Petőfi S. u. 4. Tel.: 79/323-241

KÉZIRATOT, PÉNYKÉPET NEM ÖRÖZUNK MEG

ÉS NEM KÜLDÜNK

VISSZA.